

În pagina a 4-a

KIDD, REGELE PIRAȚILOR

Bibliotecă Municipală Deva
SALA DE LECTURĂ
PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Biblioteca Municipală Deva
SALA DE LECTURĂ

DIN SUMAR:

Vom dirija emoțiile? ●
Monstrul din lacul Labinkîr ●
Acolo unde cerul se confundă cu pământul ●
Pigmeii de la poalele munților Ruwenzori ●
Jian, omul sălbatic ●
Cum trebuie să fie bărbatul ideal? ●
Pe drumul lui Columb

ANUL XXIV

37

(1226)

13 septembrie 1968

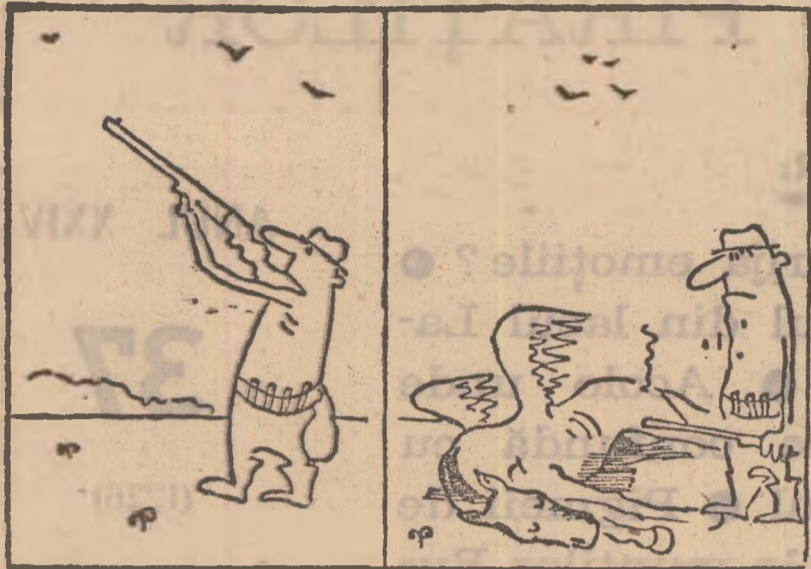
12 pagini,

1 leu

Da, da, e chiar cea pe care o credeți!

(Citiți în pag. a 5-a: „Marina Vlady printre mesteceni“)

Poetul vinător

PROZĂ

O dată memorabilă

Mă plimbam la braț cu actrița N., o femeie fină, veselă, drăguță și energică când tocmai îi trecu prin minte să-mi inspecteze apartamentul. Să vadă cum stau. Unde mi-am instalat masa. Ce cărți am pe masă.

Potrivindu-și glasul, declamă ca pe scenă:

— Fără dragoste, relațiile dintre un bărbat și o femeie sunt inadmisibile. Sînt lipsite de orice interes, sînt plictisitoare, nu fac doi bani. Pentru mine au fost totdeauna o sursă de amărăciune. Mi-au fost neplăcute, enervante și le-am socotit înjositoare.

— Ai perfectă dreptate, am încuviințat eu. Îți împărtășesc, intrutotul, punctul de vedere.

— Îmi pare bine, dar pentru dumneata aș putea face o excepție, înscrind în biografia mea întâlnirea noastră doar ca un episod, ca o mică aventură. Nu știu de ce, dar simt nevoia să intru în viața dumată.

Ne-am oprit la intrarea casei mele.

N. continuă:

— N-aș vrea, însă, să mă uiți. Ar fi neplăcut și înjositor pentru mine dacă, după aceea, nu te-ai mai gândi niciodată la mine.

— Cum așa? am mormăit eu. N-am să te uit niciodată.

— Nu, spuse ea, sînt sigură că ai să mă uiți. Uite ce-i, să aminăm întâlnirea noastră pînă la o dată memorabilă.

Am ridicat din umeri și am întrebat-o:

— Ce dată memorabilă?

— Uite ce-i! exclamă ea din nou. Hai să aminăm întâlnirea noastră pînă la Anul Nou. O să ne vedem atunci.

Am ridicat iar din umeri; ochii ei, însă, străluceau de bucurie, în timp ce continua să-mi explice:

— În felul ăsta, de fiecare An Nou ai să-ți amintești, neapărat, de mine. Ce zici? O să fie grozav, nu?...

Am făcut, totuși, următoarea remarcă:

— Pînă la Anul Nou mai sînt trei luni. Nu s-ar putea să stabilim o dată mai apropiată? De ziua numelui, de pildă. Sau de ziua nașterii...

— Nu, îmi replică ea. Ziua mea de naștere e în februarie, iar a dumată pește un an...

— Bine, am căzut și eu de acord. Fie și de Anul Nou.

Ne-am despărțit bine dispuși și, privind lung după ea, mi-am spus că de Anul Nou va fi la mine...

Și iată că ne felicităm reciproc, în clinchetul paharelor de șampanie.

Ea îmi urează, cu ochi strălucitori:

— La mulți ani! Acum n-o să mai trec prin viața dumată ca o umbră, ca ceva la care poți să nu te gîndești. Acum n-o să mă uiți.

Și într-adevăr, n-am uitat-o. De fiecare An Nou îmi aduc aminte de ea. E adevărat, i-am uitat numele, chipul și culoarea ochilor, dar faptul că atare nu l-am uitat. Poate că dintr-o deformare profesională...

Mihail Zoșcenko

Cum se scriu memoriile

Pot să afirm fără nici un fel de îndoielă că am izbutit în viață. M-am întâlnit cu mulți scriitori și oameni de artă, iar aceste neuitate întâlniri au lăsat urme

de neșters în memoria mea.

Termin acum un volum de amintiri la care am lucrat mulți ani și supun atenției cititorilor un capitol din această carte, în care-i vorba despre întâlnirea cu celebrul actor V.

Evenimentul s-a întimplat în 1920 ori poate, mai degrabă, în 1930.

Mă întorceam tocmai de la nunta verișoarei soacrei mele, cînd m-am întâlnit nu cu vestitul actor V., ci cu popularul poet liric B., despre care am să vorbesc însă în capitolele următoare. Cu actorul V. m-am întâlnit în 1933, cînd s-a născut cea de a doua fiică a mea, Liudmila, măritată cu cunoscutul comandant de oști T-ko.

Dacă nu mă înșel, era prin noiembrie sau sfîrșitul lui octombrie, ori poate chiar începutul lui decembrie. Am urcat în tramvai, la clasa a doua, am luat bilet și m-am îndreptat spre platforma din față, ca să nu blochez intrarea și să creez, astfel, îmbulzeală, împiedicînd activitatea normală a conductorului. Îndreptîndu-mă spre platforma din față, cineva mi-a dat un ghiont zdravăn în spate, din care cauză era cît pe-acî să cad, dar în ultima clipă m-am profitat cu mina dreaptă de spatele cetățeanului din fața mea. Nu pot să descriu rușinea care m-a cuprins pe mine, bărbat sănătos și puternic, obligat să mă rezăm de o spinare străină. Cetățeanul și-a întors capul spre mine și, spre groaza mea, l-am recunoscut pe celebrul și iubitul actor V. E greu să redau în cuvinte starea mea psihică din clipa aceea, furtuna de sentimente ce mi-a umplut sufletul! De rușine, eram gata să sar pe fereastra vagonului, în plină viteză, dar privirea atît de pătrunzătoare a actorului V., m-a ținut, parcă, locului; stăpînindu-mi cu greu limba, abia am putut șopti scuzele de rigoare.

— Nu face nimic, mi-a spus el grav. Și eu de abia mă țin pe picioare! N-ai pățit nimic, nu?

— Nu știu, i-am răspuns eu sfîos, simțind cum mi se strînge inima de emoție.

— Nu vă înșelați? m-a întrebat V., răsufliînd puternic și insuflîndu-mi, astfel, o nouă viață.

— Nu, nu! m-am grăbit să-l liniștesc,

G. Soloviov,

Reflecție

ca să nu-l alarmez cu griile mele mărunte deși, trebuie să mărturisesc, îmi scisem puțin mina sfîngă.

— Minunat! a conchis atunci V. cu tonul ce îl făcea simpatic chiar cînd el era pe scenă, iar tu undeva, sus, la galerie.

Această întâlnire și convorbirea de acum treizeci și mai bine de ani, într-un vagon de clasa a doua de pe linia lui 8, mi-au rămas întipărite în minte pentru toată viața...

Ev. Kutuzov

ISTORIE LITERARĂ

Rilke inedit

Un studiu bine documentat, publicat recent în revista „Voprosi literaturi”, sub semnătura lui M. Rudnički, aduce în actualitate pagini emoționante din biografia poetului Reiner Maria Rilke și din opera sa de mare și mereu actuală sensibilitate.

Studiul se ocupă amănunțit de relațiile poetului cu Rusia, considerată ca fenomen geografic și etnografic, precum și de influența exercitată de aceste împrejurări asupra operei sale.

Cunoștința lui Rilke cu Rusia s-a produs datorită dragostei sale pentru o femeie fermecătoare, Lu Andreas-Salome, spre care, de altfel, s-au simțit atrași în aceeași măsură Friedrich Nietzsche și Sigmund Freud.

Lu Andras-Salome s-a născut în Rusia iar Rilke a cunoscut-o, în 1897, la München. După doi ani de la această cunoștință, Rilke a hotărît să facă o călătorie în Rusia și la 27 aprilie 1899 a sosit la Moscova, împreună cu Lu. A doua zi i-a făcut o vizită lui Lev Tolstoi, iar în noaptea de 29 spre 30 aprilie a participat la slujba de înviere din Piața Roșie. Impresia a fost copleșitoare și Rilke avea să afirme, cinci ani mai târziu: „O singură dată a fost pentru mine Paște, anume în noaptea aceea lungă, neobișnuită și mișcătoare, cînd oamenii se vălureau de pretutindeni, iar Ivan cel Mare venea drept spre mine. A fost singurul Paște sărbătorit de mine, dar mi-ajunge pentru toată viața: Învierea din noaptea moscovită mi-a apărut într-o stranie măreție, mi-a intrat în sine și mi-a cucerit sufletul”.

Prima călătorie a lui Rilke în Rusia n-a durat mai mult de o lună și jumătate, dar ea a lăsat urme adînci în viața poetului. Imediat după aceea a început, ajutat de Lu, să învețe limba rusă și să studieze istoria și literatura Rusiei.

Într-o scrisoare adresată lui Leonid Pasternak, un an mai târziu, Rilke a scris:

„Mai întîi, doresc să vă comunic că, așa cum am presupus, Rusia a intrat în viața mea mult mai mult decît ca o cunoștință întimplătoare. Din luna august a anului trecut numai cu asta mă ocup, străduindu-mă să nu uit cultura, istoria și arta rusă. Învăț limba dumneavoastră măreață și incomparabilă. E adevărat că n-o pot încă vorbi, dar îi citesc cu înfrigurare pe marii (și ce mari!) poeți ruși! E o desfătare să citești versurile lui Lermontov și proza lui Tolstoi în original. O imensă plăcere! Primul rezultat al acestor preocupări — dorul meu de necrezut pentru Moscova... Aș vrea să scriu mult despre Rusia și dacă pînă acum n-am scris încă nimic de vină a fost numai necesitatea de a mă pregăti temeinic pentru asta și sentimentul că numai o înțelegere adîncă îmi va da posibilitatea să dau viață materialului în toată însemnătatea lui”.

Poetul nu amintea în această scrisoare de faptul că încercase să scrie versuri în limba rusă și să traducă pagini din beletristica rusă. Cercul lectorilor sale includea operele lui Tolstoi, Dostoievski, Tiutcev, Fet, Lermontov, Cehov, Drojjin și Fofanov. Rilke nutrea o deosebită simpatie pentru versurile poetului țaran Spiridon Drojjin.

A doua călătorie a lui Rilke în Rusia a început la 9 mai 1900 și a durat pînă la 19 august același an. Itinerariul călătoriei a fost extrem de cuprinzător. De la Moscova, poetul s-a îndreptat spre Tula iar de acolo spre Iasnaia Poliana, unde l-a vizitat pe Tolstoi. La Kiev a poposit două săptămîni și a fost profund impresionat de spectacolul pelerinilor, de procesiunile și slujbele religioase din bisericile orașului. Apoi a luat vaporul și a descins la Kremenciug, iar de acolo, trecînd prin Poltava și Harkov, s-a îndreptat spre Voronej. Călătoria a continuat pe Volga, în sus, cu obiectivele: Saratov, Simbirsk, Kazan, Nijni-Novgorod, Iaroslavl. Dorind să urmărească îndeaproape viața țaranilor, a poposit trei zile într-un sat de lângă Iaroslavl. Între 6 și 18 iulie s-a aflat din nou la Moscova, de unde s-a îndreptat spre Nizovka pentru a face cunoștință cu Drojjin. La sfîrșitul lui iulie era la

Petersburg, punctul final al călătoriei sale. Rezultatele vieiajului sînt consemnate de Rilke în următorii termeni: „În aceste zile am întreprins ultimii pași, hotărîtori, spre inima Rusiei; de mult ascult bătăile inimii ei, simțind în ele un ritm adevărat și pentru propria mea viață”.

După un an și jumătate, făcînd bilanțul întâlnirilor sale cu Rusia, cu scriitorii și oamenii ei, Rilke a notat: „Pot să spun un singur lucru: Eu (născut în Austria) n-am avut niciodată patrie. Aspirațiile și țelurile oamenilor ce mă înconjurau mi-au fost totdeauna străine atît în vremea cînd, copil însingurat și melancolic, observam viața părinților mei, cît și mai târziu cînd, tînăr fiind, căutam adăpost și ocrotire la München și Berlin pentru ca de fiecare dată să fiu dezamăgit și, din nou, să mă cufund, cu ușurare, în mine însumi. De abia mai târziu, cînd am întreprins două lungi călătorii în Rusia, de abia atunci am simțit că numai acolo, printre acești oameni... mi-am aflat patria. Am învățat rusa și cînd m-am întors în Germania am adus cu mine prietenii plăcute, amintiri scumpe și, în plus, posibilitatea odihnită de a citi și traduce cărți rusești”.

E, firește, greu de stabilit precis influența pe care Rusia a avut-o asupra creației lui Rilke, dar ecourile acestei înrîuriri își găsesc, neîndoielnic, o expresie puternică în ciclul de versuri „Cartea orelor”.

În cursul anilor, poetul a poposit și pe alte meleaguri, s-a dăruit și altor lumi spirituale, dar se pare că n-a uitat niciodată Rusia.

EDITORIALE

Bibliofilia —

eroii și victimele ei

După o serie de eseuri înmănușate într-un volum cu titlul: „Despre cameni și despre cărți”, P. N. Berkov a publicat recent o nouă carte: „Bibliofilia ruși”, continuare și desăvîrșire a celei dintîi.

De data asta, autorul s-a străduit să generalizeze cunoștințele sale despre bibliofilia ruși din toate timpurile, să ofere un fel de suport teoretic pasiunii sale de bibliofil și de cercetător al acestei ramuri, mai puțin cunoscute, dar nu și mai puțin semnificative a culturii.

Berkov și-a luat asupra-și misiunea, deloc ușoară, de a schița o istorie a bibliofiliilor în vechea Rusie și în Uniunea Sovietică, străduindu-se să-i descopere pe colecționarii pasionați de cărți rare din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre. Volumul evocă figuri interesante de bibliofili din toate colțurile țării și făcînd parte din cele mai diferite categorii sociale, cu particularitățile și înclinațiile lor specifice. Dar nu numai bibliofilia, ci și rodul pasiunii lor — bibliotecile, sînt descrise cu multă plasticitate, iar unele exemplare rare din rafturile acestora sînt prezentate cu destulul lor furtunos sau liniștit.

În încercarea de a trata exhaustiv problema bibliofiliilor, autorul s-a străduit să descopere raporturile acesteia cu istoria literaturii, artei și culturii, cu studiile de bibliografie etc. și nu s-a dat în lături să descrie nici înclinațiile cîteodată patologice ale bibliofililor, cu maniile, pedanteria și avariția lor, uneori stranii, alteori ridicole. Stări de spirit care sînt, în definitiv, caracteristice oricărei pasiuni autentice.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Zgîrie-nori
antiincendiu

Dat fiind gigantismul care caracterizează astăzi construcțiile din marile orașe ale lumii, protecția împotriva incendiului devine cu fiecare zi ce trece o problemă ce se cere cât mai grabnic rezolvată. La clădirile foarte înalte problema este și mai complicată întrucît, o dată cu intensificarea folosirii oțelului la structurile portante, stîlpilor uriași care suportă sarcini considerabile trebuie protejați prin îmbrăcare împotriva focului. Evident, nu pentru că oțelul ar fi inflamabil, ci pentru că temperatura ce se degajă în timpul unui incendiu îi micșorează rezistența mecanică ceea ce, de altfel, explică și prăbușirea osaturii unor imobile.

Întreprinderile producătoare de osaturi metalice, care pînă acum preconizau protejarea oțelului împotriva incendiilor printr-un strat izolanț de azbest sau sulfat de calciu, realizează acum noi tipuri de oțeluri. Datorită unor mici cantități de elemente nobile, ele pot fi folosite fără a se mai recurge la tradiționalul strat antirugină. Oțelul se oxidează la început foarte puțin, rugina avînd o frumoasă nuanță decorativă și însușirea de a opri în continuare procesul de coroziune. În schimb, noile oțeluri nu pot fi îmbrăcate, așa că au trebuit să fie găsite alte mijloace de protecție împotriva incendiului. Soluția oferită de specialiști s-a dovedit a fi originală. Ei au propus ca stîlpii de oțel care susțin marile clădiri să fie umpluți cu o soluție apoasă de carbonat de potasiu, în proporție de 28 la sută. Coloanele sînt compartimentate în secțiuni etanșe, fiecare racordată la un rezervor. Amestecul nu corodează oțelul și, în plus, rezistă la geruri de pînă la -30°. În caz de incendiu căldura produce în amestec curenți făcîndu-l să circule, ceea ce are drept rezultat răcirea oțelului. Cu prilejul probelor s-a stabilit că stîlpii pot rezista timp de patru ore la temperaturi de 1100°C.

COMUNICAȚII

Moartea pîndește
pe șosele!

În 27 de țări, pentru care O.N.U. posedă statistici, numai în 1966 au fost uciși, în accidente survenite pe șosele, circa 145.000 de oameni. De asemenea, tot în același an s-au înregistrat pe șosele 3 milioane de răniți. În funcție de țări, numărul accidentelor a fost de două, de trei sau chiar de patru ori mai mare decît cu un an mai înainte. Cifrele de mai sus sînt extrase dintr-un raport publicat zilele trecute de Organizația Mondială a Sănătății. O treime din oamenii uciși pe șosele au fost pietoni; cel mai mare procentaj de pietoni uciși a fost consemnat în Polonia, Portugalia și la Singapore (respectiv 44,1 la sută, 42,5 la sută și 40,1 la sută).

Acțiunea de educare a pietonilor

pare a fi dat bune rezultate în patru țări, unde ei sînt acum mai în siguranță. Pietonii constituie astfel 23 la sută dintre cei uciși pe șosele în Olanda, 20,8 la sută în Noua Zeelandă, 20,7 în Luxemburg, 16,9 în S.U.A.

Proporția de accidente soldate cu morți a fost cea mai mare, în cursul anului 1966, în Polonia, unde s-au

numărat 11 morți și 93 răniți la 100 accidente. În aceeași ordine de idei, raportul mai semnaleză, la 100 de accidente: 9 morți și 130 de răniți în Irlanda, 9 morți și 129 de răniți în Finlanda, 7 morți și 130 de răniți în Suedia, 6 morți și 139 de răniți în Australia și Spania, 6 morți și 126 de răniți în Franța etc.

Este cea mai recentă statistică care există pe plan internațional. O oarecare marjă de imprecizie se datorește faptului că, în unele țări, victimele rezultate din accidente și decedate după cîteva zile de la producerea acestora n-au mai fost cuprinse în rubrica: uciși. După unii statisticieni, în felul acesta ar putea rezulta un spor de circa 13 la sută al numărului de accidente soldate cu moartea.

Cele mai multe accidente s-au întîmplat sîmbăta și duminica și între orele 16 și 19. În legătură cu aceasta, raportul Organizației Mondiale a Sănătății relevă „necesitatea luării unor măsuri preventive ca, de pildă, eșalonarea orelor de ieșire din uzine, birouri și mari magazine”.

Japonia deține un trist record. Numărul de răniți a crescut cu 1069,9 la sută între 1950—1952 și 1964—1965.

LA ORDINEA ZILEI

Selurile-conjurare

Ploaia începea din senin; treptat se preschimba în grindină. Perdeaua de nori stătea timp de o oră suspendată deasupra munților. Locuitorii Andijanului — localitate în R. S. S. Uzbekă — și ai satelor din jur priveau cu teamă cerul. Ei știau din povestirile bătrînilor și din experiența personală că așa încep selurile, torențele de noroi și piatră care distrug semănăturile de primăvară, pășunile, dărîmă case, într-un cuvînt nimicesc tot ce întîlnesc în cale. Și mai știau că în anii de demult selurile însemnau foamete și sărăcie.

La un moment dat ploaia se oprea. Se ivea soarele. Dinspre munți se auzea însă un zgomot puternic. Părea că doi urși uriași se încăieraseră într-o luptă pe viață și pe moarte. Pămîntul se cutremura. Din defilee se rostogolea prin albiile riurilor, cu viteza unui tren accelerat, un puternic torent de noroi și pietre înalt cît o casă cu trei etaje. Blocurile gigantice de piatră pe care le purta cîntăreau cîteva zeci de tone.

Ce forțe ar putea fi pe piept acestei sălbatice dezlănțuirii a naturii?

Acum cîțiva ani au pornit în căutarea selurilor expediții de geologi, topografi, aviatori. Ei au alcătuit mai întîi o hartă a regiunilor „bîntuite” de seluri. Apoi au venit constructorii și au început să înalțe în calea lor bariere: construcții hidrotehnice speciale, executate din metal și beton. În cîțiva ani în Andijan, zona cea mai expusă calamității, a fost creată o rețea atît de puternică de asemenea mijloace de apărare încît în primăvara anului trecut selurile au devenit în cele mai multe regiuni inofensive.

Pentru viitorul apropiat au fost prevăzute lucrări similare și în celelalte regiuni. Multe din ele au și fost începute. A început, de pildă, construcția unei noi rețele de mijloace de protecție alcătuită din patru sisteme care includ circa 60 de lacuri de acumulare, 67 kilometri de canale de derivație etc. Aceste construcții vor colecta în total circa 2 milioane de metri cubi de apă, pe care le vor trimite semănăturilor de bumbac.

Acțiunea de protecție împotriva selurilor va fi încheiată în următorii trei ani.

PENTRU VIITORUL
APROPIATForța marelor
la start

De miliarde de ani, uriașa forță invizibilă a atracției Lunii, Soarelui și Pămîntului gonește, în joacă, kilometri cubi de apă marină pe direcția țărmlarg și invers. Și de tot atîta vreme această energie se cheltuiește zadarnic. Numai pe litoralul mărilor Albă și Ohotsk ea a fost estimată la 70 milioane de kilowați. Pentru comparație e bine de știut că resursele energetice ale Volgăi, Niprului și Angarei, unde au fost construite unele dintre cele mai mari hidrocentrale din lume, nu depășesc 20 de milioane de kilowați.

Omul visează de mult să subjuge energia fluxului. Dar acest vis a început să prindă viață abia în ultimii ani. Peste puțină vreme în nordul peninsulei Kola, mai exact în golful Kistlaia, urmează să intre în funcțiune centrala electrică acționată de forța marelor „P.E.S.-1”. Ea se prezintă ca o uriașă cutie plutitoare construită din beton armat și avînd următoarele dimensiuni: 36 de metri lungime, 18 metri lățime și înălțimea unui bloc cu patru etaje. În interior, blocul de beton este compartimentat în mai multe incinte separate prin pereți de numai 15 centimetri grosime. Pentru a rezista apei și gerului, vechi dușmani ai betonului, toate părțile blocului care se vor afla deasupra nivelului refluxului au fost fabricate dintr-un nou tip de beton cu adausuri chimice. Rezistența acestui material nu scade nici după o mie de înghețuri și dezghețuri.

Golful Kistlaia, unde va funcționa centrala acționată de forța fluxului, are o suprafață doar ceva mai mare de un kilometru pătrat și este legat de Marea Barent printr-un canal de numai 30 de metri lățime. În fiecare secundă de mare, Marea Barent trimite prin canal o cantitate uriașă de apă. „Barajul” noii centrale îl va închide obligînd astfel fluxul să lucreze în folosul omului. Firește, nu va fi un baraj obișnuit, în-

trucit în golful Kistlaia el are de înfruntat, pe lîngă forța marelor, furtuni puternice și ghețari.

Hidroagregatele centralei electrice „P.E.S.-1” sînt dispuse orizontal în două conducte trecute prin corpul blocului de la un capăt la altul. Spre deosebire de hidroagregatele centralelor fluviale, care sînt montate vertical și se rotesc într-o singură direcție, cele dintîi se vor roti într-un sens în timpul fluxului și în sens invers în timpul refluxului producînd energie în ambele cazuri. O altă particularitate a centralei din golful Kistlaia este că, în timp ce apa va roti turbina hidroagregatului, generatorul acestuia va produce curent. Dar rolurile se pot și inversa. Adică se cuplează generatorul la rețeaua de curent, transformîndu-l în motor, iar turbina devine instalație de pompat apă.

Necesitatea acestei metamorfoze se explică astfel. Pentru a pregăti centrala să funcționeze intens în orele de vîrf, să zicem dimineața cînd încep să lucreze toate motoarele electrice din transporturi, uzine, șantiere, noaptea ea trebuie să umple mai rapid sau, dimpotrivă să golească bazinul golfului. Hidroagregatele devin atunci pompe și umplu sau golesc bazinul în funcție de momentul marelui: flux sau reflux. În orele de vîrf, pompele devin din nou generatoare și trimit curent sistemului energetic.

În sfîrșit, trebuie subliniat că „P.E.S.-1” nu este numai centrală electrică, ci și poligon experimental. Experiența primei construcții de acest fel va fi de mare folos urmașilor ei.

FIGARO, FIGARO!

Foarfeca de aur

Luna trecută, la Palais d'Orsay, din Paris, s-au luat la întrecere maeștrii bigudiurilor și pieptenului din 27 de țări. Galina Aivasion, de la Salonul nr. 1 din Moscova, s-a dovedit mai iute de mînă și

Coafură premiată

mai sigură în gusturi decît colegile ei. Pentru o coafură de zi foarte simplă și pentru linia elegantă a coafurii de seară din fotografia noastră, ea a adus acasă premiul I „Foarfeca de aur”.

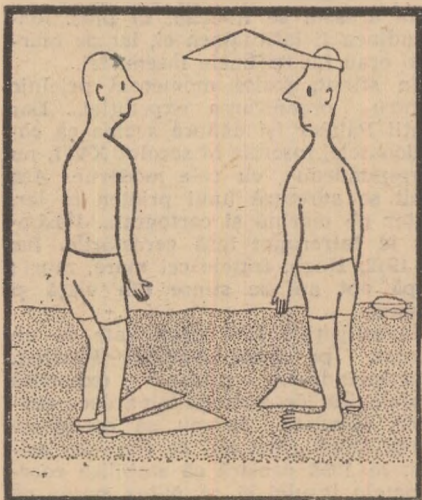
MERIDIANE

Semipalatinsk
la un sfert de mileniu

Semipalatinsk își sărbătorește a 250-a aniversare. La începutul secolului XVIII era o fortăreață ridicată spre a bara calea incursiunilor devastatoare ale feudalilor djungari. Cetatea se învecina cu cele șapte clădiri ale unei minăstiri, de unde și numele de Semipalatinsk, care înseamnă șapte palate. Cu timpul, a devenit un mare centru comercial care-și trimitea caravanele pînă în îndepărtatul Kașgar, la Buhara și Samarkand...

Acum, Semipalatinskul e unul din cele mai mari centre ale republicii kazaha. În ultimii ani s-a construit foarte mult. Au fost înființate noi întreprinderi: un șantier naval, un combinat de prelucrare a pielii, fabrici de conserve, o fabrică de prelucrare a lînii etc. A fost inaugurată linia de cale ferată Turkestan-Siberia.

Orașul recenzează 70 000 de elevi și studenți și formează în fiecare an 2 500 de specialiști.

Fără cuvinte

KIDD, REGELE PIRAȚILOR

O stranie legendă și un trist adevăr

În mai 1701, după un lung și răsunător proces, călăul din Londra îl înălța în ștreang pe căpitanul William Kidd, acuzat de piraterie și omucidere.

Relatăriile despre aventurile lui Kidd „înghețau singele în vine”; în câțiva ani de navigație în oceanele Indian și Pacific, se povestește, Kidd cucerise, incendiase sau scufundase zeci de nave, spinzurând, împușcând ori crucificând echipajele. Aproape toată prada capturată intrase în lăzile lui Kidd, iar marinarii care cutezau să-și ceară partea care li se cuvenea dispăreau pe neobservate și fără urmă. Se mai spunea, de asemenea, că Kidd își ascunsese toată comoara într-o insulă, supranumită **Insula scheletelor**, dat fiind că, după ce îngropase lăzile pline ochi, căpitanul și secundul îi ucisese pe toți marinarii care-i ajutaseră la această operație, răstingnându-le cadavrele pe copaci, în așa fel încît să indice drumul spre comoară; în cele din urmă, Kidd îl omorise și pe secund crucificându-l și pe el pe un arbore de pe țarm... În tavernele din porturi, în piețe, la răspîntii — pretutindeni se vorbea despre cel mai crud pirat din vremea aceea și despre comorile lui, estimate la sute de mii de pfunzi...

În momentul arestării, asupra lui Kidd nu se găseau o sumă prea mare de bani, dar cu puțin timp înainte de execuție piratul adresase Camerei Comunelor o cerere de grațiere, obligîndu-se în schimb să indice locul unde își ascunsese comoara. El propusese echiparea unui vas pe care făgăduise, sub jurământ, să-l ducă în insula comorilor. Camera Comunelor refuzase însă să-l grațieze, așa încît insula care adăporea fabuloasele bogății ale căpitanului rămăsese o taină.

Frații Hugh și Hubert Palmer din orașul englez Eastbourne erau cunoscuți ca posesori ai celei mai mari colecții de obiecte, însemnări și desene rămase de la marinarii celebri ca Francis Drake, lordul Nelson etc. În 1929, cei doi frați achiziționară de la un negustor londonez de antichități un birou masiv de stejar din secolul XVII, care avea gravată pe o plăcuță de metal inscripția: **Căpitanul William Kidd, Adventure Gully, 1699**. Într-o zi, în timp ce scria la acest birou, Hubert Palmer apăsă întimplător cu cotul pe marginea pupitrului. Stinghia care-l sprijinea se dădu imediat în lături, descoperind o ascunzătoare. Înăuntru se afla un pergament cenușiu înfășurat strîns în jurul unei țevi de metal. Pe pergament era desenată harta unei insule. Sus, în dreapta, o inscripție: **Marea Chinei**, iar dedesubt inițialele **W.K.** și data: 1699.

Expertii confirmară că cerneala, ceara peceții și pergamentul datau din secolul XVII. Frații Palmer se lansară atunci în căutarea altor obiecte și acte ale căpitanului Kidd în speranța că ar putea găsi cheia misterioasei hărți. La sfîrșitul lui 1931, Hubert Palmer achiziționă de la Pamela Hardy o veche ladă marinărească de stejar, care avea imprimat pe capac pavilionul pirateresc cu un craniu și două oase încruciate și anul 1699; sub steag — un bust de femeie și cuvintele **Căpitanul Kidd**. Doamna Hardy afirmă că lada fusese achiziționată în 1805, în timpul bătăliei de la Trafalgar, de către bunicul ei, vice-amiralul Thomas Hardy, celebru colecționar de suvenire marinărești, de la un oarecare domn Ward, care jurase că era nepotul lui Ned Ward, timonierul căpitanului Kidd.

Încurajați de primele succese, frații Palmer continuară investigațiile. În 1932, Hubert Palmer fu invitat la Bristol de căpitanul Dan Morgan, care îl conduse în camera lui și îi arătă o lădiță marinărească dăruiată — după cum spunea — de către Kidd unui stră-străbunic al lui, paznic al temniței unde piratul își aștepta sentința. Deși nu era absolut convins că bătrî-

nul căpitan îi spunea adevărul, Palmer cumpără totuși lădița. Lada nu avea fund dublu, dar la o cercetare atentă se constată că oglinjoara fixată în ramă pe partea interioară a capacului se putea deplasa pe o canelură camuflată cu măiestrie. Sub oglindă se găsi o bucată dreptunghiulară de postav verde, care acoperea o mică scobitură în lemn. Aceasta adăporea, la rîndul ei, un pergament pe care era desenată harta aceleiași insule... Spre deosebire de prima, însă, această hartă cuprindea munți, văi, păduri, recife de corali, golfuri în care se putea ancora etc. De-a curmezișul hărții era trasată cu cerneală roșie o linie în zig-zag. Se părea că frații Palmer erau pe cale de a-și atinge scopul...

Pe nici una dintre hărți nu figura, însă, numele insulei și coordonatele ei. Un singur lucru se precizase, și anume, că insula se află în Marea Chinei. Dar la care dintre mări se referise căpitanul Kidd? La Marea Chinei de Sud sau la Marea Chinei de Est? Și care dintre sutele de insule similare, răspîndite în aceste mări, era cea vizată?

Palmerii ajunseseră la concluzia că dacă Kidd împărțise intenționat documentele care-i păstrau secretul și le ascunsese în diferite locuri, însemna că cheia definitivă a misterului se afla într-un alt obiect care-i aparținuse. Așa încît continuară investigațiile. În 1934 achiziționară o cutie de lemn pentru lucru de mină, care aparținuse cîndva

Desen de: P. Pavlinov

soției lui Kidd. Cercetînd-o amănunțit, izbutiră în cele din urmă s-o deschidă și într-o ascunzătoare descoperiră un desen; era harta aceleiași insule, dar de data aceasta se indicau, în plus, lungitudinea și latitudinea ei, iar pe margini erau făcute unele însemnări.

În sfîrșit, sosise momentul prielnic pentru organizarea expediției... Dar frații Palmer își dădură seama că coordonatele, înscrise în secolul XVII, nu corespundeau cu cele moderne. Așa încît se adresară unui prieten al lor, ofițer de marină și cartograf... Războiul le întrerupse însă cercetările. În 1942, Hugh, fratele cel mare, muri; după opt ani se stinse din viață și Hubert.

Investigațiile fură continuate de un avocat, pe nume Anthony Hewlett. Convingîndu-se, printr-o expertiză grafologică, de autenticitatea documentelor, Hewlett începu să descifreze harta. După cinci ani de cercetări asidui, în 1958 declară că stabilise coordonatele insulei și că putea spune că avea în buzunar comoara lui Kidd. Pregătirea expediției dură câțiva ani; ziarele și revistele engleze îi acordară mult spațiu.

Dar pe neașteptate, tot presa engleză publică o notă care arată că știrile despre existența unei așa-numite comori a lui Kidd erau false, întrucît nu existase nici un pirat cu acest nume, ci numai fabulații lipsite de orice suport real.

★ Era în anul 1696... Căpitanul unei corăbii a Companiei Indiilor de est aduse la Londra o scrisoare a unor negustori din India ce înștiințau autoritățile britanice că hotărîseră să înceadă comerțul cu Anglia, deoarece cîteva corăbii de-ale lor care transportau spre Londra mătăsuri, fildeș și mirodenii, fuseseră capturate de pirăți englezi.

Scrisoarea stîrni îngrijorare la Londra, dat fiind că mulți înalți demnitari și chiar membri ai familiei regale investiseră capitaluri importante în comerțul cu India, realizînd cîștiguri mari. Un grup de oameni politici și negustori de vază adresară regei Wilhelm al III-lea rugămîntea de a se trimite împotriva pirăților o escadră militară. La rîndul lui, Wilhelm propuse crearea unui sindicat din fondurile căruia să se construiască o fregată care să fie trimisă să patruleze în Oceanul Indian pentru a asigura transporturile comerciale. Sindicatul luă cîrind ființă. În fruntea lui se afla lordul Richard Bellomont, pe care Wilhelm al III-lea îl numise cu puțin timp înainte guvernator al New York-ului. În scurtă vreme fu terminată și construirea fregatei **Adventure**, iar lordul Bellomont primi misiunea de a căuta un căpitan pe măsura vasului.

toți oamenii. Acesta trebui să se întoarcă cu **Adventure** la Londra...

În capitală Kidd izbuti, deși cu mare greutate, să ademenească iar pe corabia lui numai golăime din port ajunsă în pragul disperării, căreia nici un căpitan care se respecta nu i-ar fi îngăduit să pună piciorul pe scara vaporului său. La sfîrșitul anului 1696, **Adventure** brăzda apele Oceanului Indian.

Timp de cîteva luni fregata nu înfîlți nici pirăți, nici francezi. Kidd se temea să se apropie de țarm, neștiind cum avea să fie întîmpinată acolo o navă engleză. Marinarii cereau respectarea înțelegerii, dar „recompensa” mult așteptată întîrziă. Așa încît în decembrie 1697, la un an după plecarea în cursă, pe corabia lui Kidd izbucni o răscoală; echipajul cerea să se procedeze la jefuirea primei corăbii care le ieșea în cale, fie engleză, fie franceză sau olandeză. Kidd izbuti cu mare greutate să înăbușe răscoala fără vărsare de sînge.

Curînd, însă, cînd la orizont se ivi o corabie sub pavilion olandez, țară a-iată cu Anglia, echipajul ceru iar s-o atace. De data aceasta Kidd trebui să facă uz de forță. Îl ucise în încăierare pe subofițerul Moore, căpetenia răzvrătiților și cu ajutorul oamenilor săi de încredere potoli nemulțumirile.

După alte cîteva luni, atmosfera de pe **Adventure** se incinse din nou. Dar în momentul cel mai critic, la orizont se ivi corabia franceză **Roupareil**. Kidd captură nava și o escortă pînă în Madagascar, unde vîndu prada și împărți echipajului partea sa. O parte din marinari, cei mai înverșunați, trecură pe corabia franceză și în umătoarele două luni capturară două vase engleze. Curînd și echipajul de pe **Adventure** îi ceru lui Kidd să treacă la acțiune. Pierzînd definitiv controlul asupra marinarii săi, căpitanul atacă corabia indiană **Kvedag Merchant**, care transporta, cum se află ulterior, mărfuri franceze, ceea ce îi dădea lui Kidd dreptul, confirmat oficial, s-o captureze.

Curînd, **Adventure** întîlni prima corabie de pirăți. Văzîndu-și „confrății”, marinarii lui Kidd trecură de partea lor. Kidd și cîteva prieteni ai lui izbutiră, printr-o minune, să se salveze cu ajutorul vasului indian capturat cu puțin timp în urmă. Kidd reuși să păstreze și actele corăbiei **Adventure**... În aprilie 1699, **Kvedag Merchant** aruncă ancora într-un port englez. Dar, spre stupeoare, Kidd află că Wilhelm al III-lea îl declarase pirat...

Ghinionistul căpitan trimise în America, printr-un prieten, o scrisoare adresată protectorului său, lordul Bellomont, cu rugămîntea de a face lumii în cazul său. Kidd se arăta gata să se predea autorităților dacă i se dădea asigurări că va fi judecat drept. Era ferm convins că tribunalul avea să-i achite, întrucît nu săvîrșise nici un atac pe care judecătorii englezi l-ar fi putut socoti pirateresc, iar faptul că foștii lui marinari, care trecuseră pe nava franceză, acționaseră împotriva voinței lui, putea fi dovedit cu documentele de bord.

Bellomont îl asigură că-i va acorda tot sprijinul. Așa încît, la 28 iunie 1700, **Kvedag Merchant** aruncă ancora în portul Boston și căpitanul Kidd cobori pe țarm...

Kidd n-avea însă de unde să știe că răspunsul lui Bellomont fusese o cursă.

Conservatorii (tories) adversari politici ai partidului Whigilor pe atunci la cîrmă în Anglia, aflaseră de existența sindicatului. Izbucnise un scandal politic, pe care Whigii voiau să-l înăbușe cu orice preț, întrucît opoziția știa de asemenea că, potrivit unor înțelegeri secrete cu sindicatul, și curtea regală avea dreptul la a zecea parte din prada capturată de **Adven-**

E. Ribnikov

(Continuare în pag. a 11-a)

ACTORII ACASĂ

Război și pace
în familia Bondarciuk

Pe frumosul bulevard Lenin din Moscova locuiește una dintre cele mai celebre perechi ale ecranului sovietic: Irina Skobțeva și Serghei Bondarciuk. Dragostea lor a început pe platou, acum mai bine de zece ani, și l-a avut ca „naș” pe Shakespeare.

„Serghei Bondarciuk era de pe atunci un actor cunoscut; jucase, printre altele, în „Tinăra gardă”, „Taras Șevcenko” și distribuția lui în Othello fusese hotărâtă definitiv. Dar Desdemona încă nu exista. Într-o seară, Serghei Iutkevici a remarcat la Casa Cineaștilor o blondă diafană cu ochi verzi și siluetă elegantă. Era, cum bănuia, Irina Skobțeva, absolventă a Facultății de litere și a școlii Teatrului de Artă. Probele au fost bune și Irina a obținut rolul.

„Othello” a jucat un rol decisiv în viața ei. Întii, pentru că a adus-o în lumea mirifică a cinematografului, în al doilea rând — și poate chiar mai important, cum mărturisește actrița — pentru că i-a dat prilejul să-l cunoască pe Serghei Bondarciuk. Deși de atunci s-a scurs un deceniu și mai bine, Desdemona îl iubește cu aceeași fidelitate pe Othello al ei, cu care a încheat una dintre cele mai armonioase, mai exemplare căsnicii artistice. Continuată în „Serioja”, dragostea lor a trecut prin-

grafiilor consacrate operei și timpului său, Franței napoleoniene. Cărți în toate limbile, studii de istorie, de etnografie. Acum Irina Skobțeva a început să colecționeze ediții Tolstoi ilustrate cu imagini din filmul lui Bondarciuk. Numărul lor e de pe acum destul de mare, iar aria geografică întinsă: Japonia, Suedia, Franța... Actrița, care este o soție foarte atentă și grijulie, a adunat, de asemenea, tot ce s-a scris despre „Război și pace”. Efortul ei n-a fost inutil: Bondarciuk își propune să scrie o carte despre munca la film și materialul adunat îi va fi de mare ajutor.

Dar nu numai obiecte neînsușite vorbesc despre „Război și pace” în casa Bondarciuk. Fetița lor de șase ani se numește Elena, bineînțeles, în amintirea Helénei Bezuhova. Ea s-a născut în stadiul de pregătire a filmului și părinții îi spun dragăstos „seria zero”. De curând a venit pe lume „seria a cincea” — micuțul Fiodor. Ar fi trebuit să se numească Andrei (Bolkonski fiind slăbiciunea literară a Irinei Skobțeva) dar la câteva zile după nașterea lui a murit bunicul Fiodor Bondarciuk și nepotul îi continuă numele.

Purtând amprenta monumentalei opere cinematografice, punct de refe-

Familia Bondarciuk în intimitate

tr-un greu impas în „Război și pace”, unde Heléne nu-l face fericit pe Pierre. Ce vreți: Tolstoi n-a prevăzut că într-o bună zi aceste personaje vor fi interpretate de un soț și o soție...

Și iată-ne ajunși la „Război și pace”, capitol de o importanță deosebită pentru familia Bondarciuk.

În locuința lor elegantă, totul poartă marca muncii încordate a lui Serghei Bondarciuk la film. Pe o masă specială sînt rînduite în teancuri sute de crochiuri și desene, decupaje, scheme, fotografii. Un întreg dulap de bibliotecă este rezervat operelor lui Tolstoi, mono-

rință în cariera gazdelor, casa Bondarciuk vorbește și despre alte pasiuni ale lor. Irina Skobțeva, descendentă a unei familii de distinși intelectuali ruși, ea însăși posesoare a unei culturi solide, se ocupă de istoria meșteșugurilor artistice: giuvaergerie, broderie, sculptură în lemn și în os. Serghei Bondarciuk este un mare amator de tehnică, în special de tehnică cinematografică. Apartamentul este invadat de aparatură modernă ultraperfecționată „care a scăpat teafăr”, deși Serghei se ocupă de ea ori de câte ori are o clipă liberă — cum glumește actrița, de fapt plină de admirație pentru priceperea soțului ei.

Acum, familia Bondarciuk are o nouă preocupare: cei doi actori au fost solicitați de regizorul iugoslav Veljko Bulajic pentru grandioasa evocare „Bătălia de pe Neretva”, despre care am mai relatat în această pagină.

Primăvara trecută la Dmitrovka...

CINEMA

Marina Vlady
printre mesteceni

Marina Vlady a venit de două ori în împărăția de argint a mestecenilor, care se întinde în jurul Moscovei. Prima oară în martie, cînd se turna o scenă importantă din „Subiect pentru o schiță”, noul film al lui Serghei Iutkevici în care, cum se știe, vedeta franceză deține principala partitură feminină — și anume scena Crăciunului la Melihovo. În „rolul” satului Melihovo, în care Cehov a practicat un timp medicina, a fost ales un pitoresc cătun de lângă Moscova, Dmitrovka, cu case ca în vechile albume și o bisericuță de o stranie culoare roz. Scenografiile au construit acolo, mai bine spus au reconstituit, cabinetul lui Cehov, cu un birou masiv, acoperit cu postav verde și plasat lângă fereastră care dădea spre ulița principală a satului potopit de zăpadă.

Protagonistii scenei respective — Mikola Grinko (Cehov), Marina Vlady (Lika), la Savvina (Mașa) și Iuri Iakovlev (Potapenko) erau înfodolți în blănuri și nerăbdători să se adune în jurul braudului împodobit feeric. Marina Vlady nu înceta să se mire și să se bucare ca un copil de iarna rusească, măreată și aspră încă și în martie, de troienele care sclipeau în soarele rece, de troica ce urma să-i aducă pe Lika și pe Potapenko la Cehov.

În iarna aceea de la Melihovo, Cehov și Lika încă nu știau că între ei va izbucni o dragoste pasionată care va avea un deznodămînt dramatic. Încă nu știau — și Cehov, văzînd troica în care erau bunul lui prieten Potapenko și femeia care-i plăcea de mult, s-a grăbit să le iasă în întîmpinare, scoțînd din mers halatul alb și aruncîndu-și o haină pe umeri. Între prieteni începe un schimb de glume, strălucitor ca un foc de artificii. Vizitiul duce în casă lada cu jucării pentru pomul de Crăciun, Potapenko înmînează gazdei, cu un aer solemn, o sticlă de șampanie, toți sînt veseli, rîd, se distrează...

Au trecut cîteva luni și iat-o pe Lika din nou la Melihovo. Cu aceeași bucurie Marina Vlady a regăsit mestecenii — acum înveșmîntați în odăjdile de argint ale verii. Printre trupurile lor subțiri, silueta grațioasă a actriței se mișcă aerian de ușor, urmărită de privirea îndrăgostită a lui Cehov și de admirația întregii echipe. Numai ochiul camerei rămîne impasibil, înregistrînd rece tot ce vede.

STAGIUNEA '68—'69

Sus cortina!

În Uniunea Sovietică a început stagiunea teatrală 1968—1969. Ce noutăți vor fi prezentate publicului?

Spicînd cîteva titluri din bogatele afișe ale teatrelor moscovite, începem cu Teatrul academic de artă (MHAT) pentru care actuala stagiune este deosebită, jubiliară: scena „Pescărușului” împlinște anul acesta șapte decenii de existență. MHAT-ul și-a deschis stagiunea simultan în două capitale, între care sînt mii de kilometri de uscat și de apă: la Moscova și la Tokio. În Japonia vor fi prezentate timp de o lună piesele „Revizorul” de Gogol, „Trei surori” de Cehov, „Azilul de noapte” de Gorki și „Orologiul Kremlinului” de Pogodin. Repertoriul de acasă cuprinde „Ambasador extraordinar” de frații Tur, „Zilele Turbinilor” de M. Bulgakov, „Acuzație gravă” de Șeinin, „Jupiter ride” de Kronin, „Maria Stuart” de Schiller, „Pasărea albastră” de Maeterlinck, „Cinstește-l pe tatăl tău” de V. Lavrentiev și multe altele.

Pentru sfîrșitul anului, cînd întreaga opinie publică sovietică îl va cinsti pe ilustrul septuagenar, sînt prevăzute cîteva manifestări speciale: o decadă a celor mai bune spectacole prezentate în cursul anilor, seri-recitaluri, întîlniri cu publicul, montări noi și spectacole vechi într-o nouă versiune scenică.

Dramaturgia clasică sovietică precum și realizările ei cele mai recente ocupă un loc important în repertoriile noii stagiuni. Teatrul Mic s-a oprit asupra pieselor „Omul și globul” de V. Lavrentiev și „Emigranții” de A. Sofronov, teatrul Vahtangov a înscris în repertoriul său „Prietenii vechi” de L. Maliughin și „Omul cu arma” de Pogodin. „Înfrîngerea” de Fadeev, „Copiii lui Vanușin” de S. Naidenov, „Pe Donul liniștit” după Șolohov vor putea fi vizionate la teatrul Maiakovski, „Armata întia de cavalerie” de Vișnevski, „Misterul-buff” de Maiakovski, „Un om obișnuit” de Leonov — la Teatrul de satiră, „Platon Krecet” de Korneiciuk, „Reparație capitală” după Sobolev, „Careta de aur” de Leonov — la Teatrul de dramă, „Mica doctoriță” de Simonov la teatrul „Ermolova” etc., etc.

Ca întotdeauna, dramaturgia clasică rusă și universală alcătuiește un capitol substanțial în repertoriul teatrelor din capitala U.R.S.S. „Mossovietul” va prezenta în versiune scenică două opere de greutate ale literaturii ruse: „Crimă și pedeapsă” de Dostoievski și „Fum” de Turghenev, teatrul Pușkin a ales stofosul roman „Oblomov” de Gonciarov, „Azilul de noapte” va fi pus în scenă la teatrul „Sovremennik”.

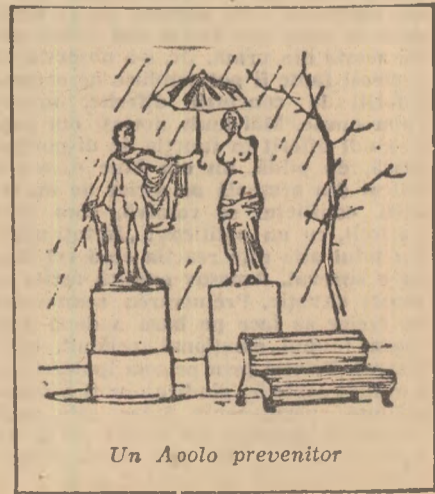
Din dramaturgia occidentală contemporană au fost alese, printre altele, „Adio, arme” după Hemingway și „Prețul”, ult. ma piesă a lui Arthur Miller.

MUZICĂ

Șostakovici—103

Dmitri Șostakovici a terminat recent Cuartetul nr. 12. Noua operă va fi executată în primă audiere în cursul acestei luni, printre primele manifestări ale reluării stagiunii muzicale. Este a 103-a lucrare a celebrului compozitor, care tot luna aceasta împlinște 62 de ani. Noul Cuartet este în re bemol major.

Puținii critici care au putut lua cunoștință pînă acum de manuscris subliniază modernismul formei și expresivitatea limbajului melodic. Primul Cuartet a fost scris de Șostakovici exact acum 30 de ani.

Un Aoolo prevenitor

arta

a

— Ce-mi puteși spune despre profesia d-voastră primejdioasă?

Incordarea dinaintea examenelor

Foto: I. Diakonov

FIZIOLOGIE

Vom dirija emoțiile?

Exploziile de fericire, bucurie, veselie nu sînt chiar inofensive, cum pot părea la prima privire. De multe ori, ele îl privează pe om de posibilitatea auto-controlului. Se cunosc cazuri de nebunie survenite în urma unui acces de bucurie. Sofocle — amintește acad. F. Ușlov, într-un recent articol cu titlul „Emoțiile perfide” — a murit pentru că n-a suportat onorurile care i s-au adus în semn de recunoaștere a geniului său. Regele persan Xerxe a decedat din cauza unui acces de ris. Nepoata filozofului german Leibniz a succumbat de bucurie cînd a găsit pe patul de moarte al unchiului său o mare sumă de bani.

Am început cu cîteva din nenumăratele consecințe tragice ale emoțiilor, pentru a sublinia importanța cunoașterii și educării lor. Organismul omenesc are o construcție foarte delicată. El reacționează la toate schimbările din mediul înconjurător. O apostrofare grosolană, priviri bănuitoare, un conflict cu prietenii, neînțelegeri în familie, îi strică îndată echilibrul. Mîhnirile, nenorocirile, invidia, înfrîstarea, neliniștea au urmări neîntîrziate asupra respirației, circulației sîngelui, apetitului. Emoțiile negative zdruncină activitatea nervoasă superioară, provocînd maladii grave, uneori incurabile. Cercetări recente duc la concluzia că multe boli ca: hipertensiunea arterială, ateroscleroza, infarctul miocardic etc. au o strînsă legătură cu zdruncinările nervoase. Se cunosc chiar cazuri de cancer pe această bază.

Studiînd rolul emoțiilor în viața omului, prof. N.A. Amosov a ajuns la următoarea ipoteză interesantă. Se știe că semnalele care pornesc de la organele de simț spre creier sînt prelucrate de acesta din urmă. Or, s-a observat că aceleași fapte îi pot conduce pe oameni diferiți la concluzii diferite, uneori chiar opuse. Mai mult, același om poate gândi diferit în funcție de dispoziție. Dacă, de pildă, un om bine dispus e călcat din greșeală pe picior de un semen, conflictul se rezolvă, cum știm cu toții, cu un politicos: „Tertați-mă!” Cu totul alta este reacția cînd cel dinții e enervat. Amosov explică astfel această situație. Prelucrarea semnalelor în creier se face pe baza a două programe: unul emoțional, celălalt, intelectual. Privită prin prisma ipotezei savantului sovietic, gîndirea ar fi o interacțiune permanentă între cele două programe. Aportul lor diferă de la un individ la altul. La unii este determinant programul intelectual, la alții cel emoțional.

Un alt aspect al problemei a fost pus în lumină de fiziologii care au determinat natura chimică a emoțiilor. Bucuria, de pildă, declanșează apariția în organism a anumitor substanțe; teama, tristețea dau naștere la altele. Celor din urmă li se datorește apariția adrenalinei. Fiziologul sovietic P.K. Anohin a arătat că dacă unui om sănătos, cu o bună dispoziție sufletească, i se administrează adrenalină, el poate deveni apatic. Lucrurile se petrec astfel. Adrenalină pătrunde în organism prin singe. Imediat ce emoțiile afectează organismul, în singe începe să se acumuleze mai multă adrenalină. Are loc un proces de influențare a creierului, a fabricării hormonului care stimulează „producția” adrenalinei. Se produce o iritare a sistemului nervos central.

Organismul nu cedează ușor asaltului emoțiilor. Însă pînă la urmă ele înving, consolidează, fixează abaterile de la normal.

Dar nu s-ar putea influența în vreun fel psihicul, pentru a limita emoțiile sau a le exclude chiar? Stăpînirea emoțiilor nu e o treabă ușoară. Ea ar putea fi totuși rodul unei educări intense, începute din fragedă copilărie. Dar se poate realiza și cu mijloace externe. La un centru de cercetări științifice din statul Georgia (S.U.A.), de pildă, se lucrează la crearea unui așa-numit telestimulator al creierului. Este un aparat de dimensiuni foarte mici care prin intermediul unei operații se introduce direct sub pielea capului. Prin acest aparat electronic, un emițător aflat la distanță transmite creierului semnale ca „dormi”, „mîncă”, „veghează”. În clipa de față telestimulatorul creierului se experimentează pe maimuțe. Dar încă de pe acum, mulți specialiști socotesc să telestimulatoarele ar fi „un mijloc ideal de control asupra conduitei cosmonauților”. Ei cred că cu ajutorul stațiilor radio-terestre îi vor putea „adormi pe cosmonauți, îi vor obliga să mînce, să uite de singurătate, să fie prudenți în momentele primejdioase”. În felul acesta se deschid perspective ademenitoare nu numai pentru reglarea manifestărilor emoționale, ci în general pentru „desființarea” emoțiilor.

Dar să nu rămînem cu impresia că emoțiile au numai consecințe negative. Uneori ele mobilizează forțele spirituale și ne ajută să soluționăm probleme aparent de nesoluționat. Iar împotriva emoțiilor negative farmacologia oferă mijloace de atenuare.

ARHEOLOGIE

Migrații necunoscute

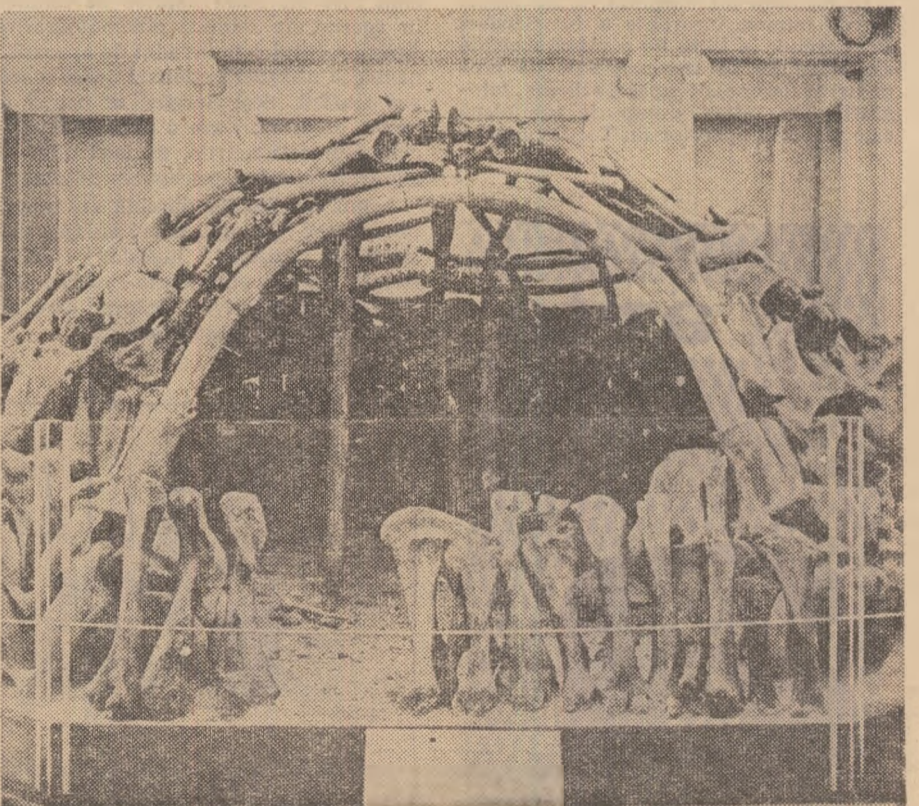
Ca în fiecare an, arheologii sovietici s-au întrunit din nou, în cadrul unui Congres, spre a face bilanțul activității depuse. Printre recente descoperiri sînt unele cu adevărat senzaționale și care au atras atenția specialiștilor din întreaga lume.

Se știe că ciuccii și eschimoșii sînt foarte talentați sculptori și gravori în os. Dar despre faptul că strămoșii lor au fost autorii unor desene rupestre nu se știa pînă de curînd nimic. Descoperirea aparține geologului I. Samorukov și arheologului N. Dikov care au reușit să localizeze în Ciukotka cele mai nordice petroglife actualmente cunoscute. Ele sînt gravate pe stîncile care mărginesc Oceanul Înghețat și reprezintă scene de vînațoare a balenelor, morselor, urșilor albi și vulpilor albastre. Temele sînt tipice artei locale, dar stilul se apropie mult de cel al desenelor rupestre norvegiene sau de cele de pe tîrmurile Mării Albe. Specialiștii sînt de părere că aceste desene ar marca migrații încă necunoscute ale străvechilor locuitori ai Arcticii.

O altă descoperire care a stîrnit entuziasmul arheologilor este rezultatul unor cercetări întreprinse pe cursul superior al Donului, unde a fost scos la lumină un colț de mamut pe care se afla sculptată o... Venus paleolitică. O altă Venus, de data aceasta din ambră, a fost descoperită la Dobranicevskaia, în apropiere de Kiev. E prima de acest gen din colecția mondială de statuete paleolitice și reprezintă un caz excepțional pentru epoca glaciară.

Pînă de curînd nici în Armenia nu fusese descoperit vreun desen rupestru. Recent, însă, cu prilejul unei expediții, prof. Martirosian a remarcat în regiunea lacului Sevan, la 3500 metri altitudine, o adevărată galerie de picturi rupestre care se întinde pe 300 kilometri! Pe blocurile de bazalt pot fi admirați țapi și reni splendid stilizați, urmăriți de vînațori înarmați cu arcuri și săgeți. Despre desene, în număr de peste zece mii, se bănuiește că ar fi opera unor artiști de acum aproximativ treizeci de secole.

Uneori în arheologie se întîmplă să se facă descoperiri uimitoare fără a fi nevoie de călătorii îndelungate, de săpături și de material cospunzător. E cazul cercetătorului Emil Fradkin, conservator la Muzeul de antropologie și etnografie din Leningrad care, fără să-și părăsească cabinetul, a descoperit nu de mult 35 de noi desene în vestita colecție de la Kostenki I. În campanamentul acesta, aflat în atenția arheologilor de mai bine de douăzeci de ani, au fost scoase la iveală mii de arme din silex și peste o sută de lucrări de artă realizate din oase de mamut și marnă. Din fericire, prof. P. Efimenko care s-a ocupat de această așezare colectase în afara operelor de artă și simple bucăți de marnă care au început și ele să fie studiate. În felul acesta, după aproape un sfert de secol Fradkin a reușit să descopere din birou noi desene de oameni și animale sălbatice uneori realiste, alteori fantastice, de execuție extrem de schematică și atât de bine „camuflate”, încît predecesorul lui nu le remarcase.

Colibă din oase de mamut descoperită în sudul Ucrainei

S

stiinta

PALEOZOOLOGIE

Monstrul
din lacul Labînkîr

„...Pe măsură ce înainta, simțeam cum mă cuprinde o ciudată amorțeală. Înghețat de frică, nici nu mai puteam mișca. Un corp enorm, oval, înota încet îndreptîndu-se spre noi, în timp ce valurile pe care le stîrnea se rostogoleau pe mal... Monstrul pe care-l vedeam era, fără îndoială, unul din cei mai mari carnașieri din lume...”

Așa descrie geologul sovietic Viktor Tverdohlebov întîlnirea sa cu uriașul și misteriosul animal, întîlnire care a avut loc lîngă unul din lacurile platoului Sordongnohski din Iakuția, în Extremul nord-est al Uniunii Sovietice, în regiunea polului frigului, Oimeakon.

Regiunea aceasta e bine cunoscută printre băștinași prin faima ei rea. Iakuții povestesc multe legende despre un „diavol” fioros care ar sălășlui în lacul Labînkîr și care înghite, fără să stea prea mult pe gînduri, oameni și animale. Ciudata făptură, susțin ei, ar fi atât de mare, încît între cei doi ochi amplasați lateral pe țeastă ar putea încăpea o plută alcătuită din zece trunchiuri de copac! Legende transmise oral amintesc despre cîini de vînațoare și reni dispăruți misterios în regiunea acestui lac, despre descoperirea de către un locuitor din satul Tomtor a unei fălci gigantice pe sub arcul căreia ar fi putut trece un cal, despre un corn care ieșea din gheața lacului și care ar fi dispărut brusc cînd oamenii dintr-o caravană s-au apropiat să-l cer-

BIOLOGIE

Pe cine înțeapă
țînțarii

Oricine știe că, în concediu, unii se pling de înțepăturile țînțarilor, alții nu. Psihologia țînțarilor sau a muștelor fiind încă un domeniu necunoscut, arbitrarul acestei alegeri are ceva extrem de iritant, mai ales pentru victime. Tocmai de aceea, o seamă de cercetători au început să caute factorii care ghidează insectele în activitățile lor nocive. Studiul a început cu *Aedes aegypti*, răspunzătoare de frigurile galbene, dar rezultatele dobândite sînt în mare măsură valabile, se crede, și pentru specii mai comune.

Savanții au cercetat mai înfii mecanismul atracției la distanță, utilizînd un olfactometru în formă de Y. E vorba în speță de un tub în care insecta e introdusă în partea aflată înainte de bifurcare. Animalul poate deci alege, ceva mai departe, între două brațe în care circulă doi curenți cu viteze, temperaturi și umiditate identice, dar încărcăți cu mirosuri diferite. Rezultatele sînt cît se poate de interesante, prin nuanțele pe care le revelează. Astfel, gazul carbonic s-a vădit a avea o mare putere de atracție cînd e foarte concentrat, dar a fi repulsiv în doze mai slabe. Urina, sudoarea de pe brațe și singele s-au arătat și ele factori activi de atracție, în timp ce nădușeala de pe tors și picioare au lăsat animalul indiferent; mai mult, s-a constatat că ea acționa chiar ca un factor de respingere dacă era menținută la o temperatură de plus 35 de grade.

Plecînd de la aceste constatări inițiale, cercetătorii au investigat efectele diverselor substanțe conținute în aceste lichide naturale. Acidul lactic, acidul formic, acidul acetic și acidul propionic s-au revelat a fi foarte atractive; o mai mare putere de atracție a muștelor *Aedes* o are însă cel dintîi.

Apropierea animalului de om nu înseamnă totuși mare lucru. El poate veni și pleca fără să înțepe. Ce-l îndeamnă deci să înțepe? Spre a deiermina mobilul, cercetătorii au utilizat un dispozitiv care le-a permis să imobilizeze musca și să-i prezinte, la distanța potrivită de

Fără cuvinte

trompă, timp de 60 de secunde, o bucată de hirtie sugativă impregnată cu o substanță dată.

Concluziile trase pot fi astfel rezumate: pentru a se produce înțepătura, trebuie să existe „la fața locului” o serie de substanțe care se găsesc în mod obișnuit în sudoare. În aceste împrejurări înțelegem numaidecît că ușoare variații în compoziția lichidelor naturale îi fac pe unii oameni mai „atrăgători” decît alții pentru muște.

Mai rămîne ca acum, cînd sînt cunoscute preferințele adversarului, el să fie îndreptat pe piste greșite.

EXPERIENȚE

Sticlă moale
și hidrogen solid

Ce se întîmplă cu diverse substanțe la presiunea de 50 milioane de atmosfere (mai mult decît în centrul Pămîntului)? Este ceea ce vor încerca să lămurască, cu noua lor presă, cercetătorii de la Institutul pentru fizica presiunilor înalte de pe lângă Universitatea

din Moscova. Dar cum se justifică interesul mereu crescînd al fizicienilor pentru presiunile uriașe? Prin faptul că pe la 1000 de atmosfere echilibrul chimic al materialelor începe să se modifice, iar la 100.000 atmosfere moleculele și rețelele cristaline se deformează. O presiune și mai mare distruge combinațiile chimice. Nucleele atomice se apropie, ceea ce face ca electronii să nu mai știe prea bine cui aparțin și să se miște dezordonat, ca într-un gaz.

Iată ce rezultă în câteva cazuri. La 2000 de atmosfere apa nu mai posedă proprietățile menționate în tratate și cunoscute din practică, ci rămîne lichidă pînă la minus 22 grade. Mai sus, punctul de topire revine la zero grade, după care crește constant atîngînd plus 76 grade la 20.000 de atmosfere. La 40.000 de atmosfere apa continuă să se prezinte sub formă de „gheață fierbinte” chiar la 200 grade. În plus, ajunge să se contracte considerabil, acțiune căreia i se opune categoric în condiții normale.

Cuarțul și sticla nu mai sînt dure și

casante, ci devin plastice. Fosforul alb, inflamabil, moale și toxic se transformă într-o masă dură neagră și metalică. Sulfura de carbon nu mai e un lichid ușor ca benzina, ci un corp dur, negricios.

Neobișnute sînt și modificările care survin în conductibilitatea electrică a materialelor. Apa chimic pură, care de obicei nu lasă să treacă electricitatea, ajunge la 100.000 de atmosfere tot atît de bună conducătoare ca o soluție concentrată de sare.

Presa de la institutul moscovit va favoriza și cercetările de seismologie. Cuarțul aflat în scoarța terestră la presiunea de 17.000 atmosfere este compact; din cînd în cînd se revoltă însă contra acestei constringeri. Se prea poate ca undele de șoc născute cu ocazia exploziilor să fie resințite la suprafața Pămîntului. Cercetătorii sovietici vor putea verifica și ipoteza după care în centrul planetei, la 2 milioane de atmosfere, hidrogenul se solidifică. În fine, ei speră să producă și substanțe noi, care nu se găsesc în natură.

Lumea tăcerii albe

EXPEDIȚII

Acolo unde cerul
se confundă cu pămîntul

În interiorul Groenlandei, pe inlandsis sau ice cap (calota de gheață), orice activitate e dirijată de vreme, care e foarte capricioasă. În câteva ore trece de la un calm perfect și un soare radios la o furtună care stîrnește trombe de zăpadă, face să dispară relieful și falsifică distanțele, în așa fel încît și se pare că poți apuca un bidon care se află de fapt la 100 de metri. Orizontul dispăre, cerul și gheața se îmbină într-o singură sferă, spre groaza piloților de avioane și elicoptere care, în lipsa unor instrumente foarte precise, riscă să se izbească de sol înainte de a-l fi observat. Pentru oameni, cele minus 25 de grade suportabile pe timp bun, devin supărătoare pe viscol.

Sînt condițiile găsîte și anul acesta de expediția glaciologică internațională care, începînd din 1956, revine periodic în Groenlanda pentru a studia evoluția colosalei mase de gheață din care mai răzbat doar pe alocuri insule de stînci denumite nunataks.

Măsurătorile sînt efectuate de fiecare dată de-a lungul unui ax care pornește de la apus, din golful Disko și, trecînd prin Stația Centrală, ajunge pe coasta de răsărit a insulei. Scurgerea gheței spre exterior este urmărită cu ajutorul lanțului de balize instalat în 1957. Fiecare expediție trebuie deci să repereze poziția acestora și să le înalțe pe cele îngropate în zăpadă. Reperajul se face cu niște mici radaruri, extrem de precise, telurometrele. În felul acesta s-a stabilit că, la 100 km de coastă, gheața se deplasează cu 100 m pe an. În interior există însă ghețari mult mai „grăbiți”, care atîng viteze de 3-13 m în 24 ore sau chiar 20 metri în cazul ghețarului Jakobshavn.

În afara deplasărilor orizontale, calota este supusă și unor modificări de grosime, pentru determinarea cărora au fost instalate balize de altitudine. În felul acesta s-a stabilit profilul ei superior, precizîndu-se totodată și așa-numita microtopografie superficială a inlandsisului; acesta seamănă cu o mare împietrită, ale cărei valuri au amplitudinea de 50 m și lungimea de undă de câteva zeci de kilometri. Măsurătorile întreprinse anul acesta vor arăta ce s-a întîmplat cu grosimea gheței din 1959 pînă în prezent.

Expedițiile cercetează de asemenea fizica și chimia gheței, ca și condițiile meteorologice.

O interesantă experiență se desfășoară

la stațiunea Jarl Joset, bază ultra-modernă constînd dintr-o sferă de material plastic îngropată în zăpadă. Este vorba de un foraj care încearcă să ajungă pînă la soclul stîncos al insulei pentru a măsura cu precizie grosimea și temperatura gheței. Pînă acum stratul de gheață era evaluat doar prin sondaje seismice și cu radarul, iar despre temperatură se știa că scade pînă la 15 m adîncime și apoi rămîne constantă cîteva zeci de metri. Ce se întîmplă însă mai jos, de-a lungul celor 2800 m de gheață, și ce devine fluxul de căldură interioară a globului care ar trebui să încălzească straturile profunde ale ghețarului, topindu-le chiar? Cu mijloace clasice de foraj nu se poate ajunge mai jos de 150 m, intrucît mișcările firului și înghețul imobilizează sapele și prăjinile. Singurul procedeu eficace constă din coborîrea unei capsule calorifer, dar aceasta trebuie alimentată cu curent electric iar cablul care face acest oficiu are aceeași soartă cu prăjinile de foraj. Anul acesta sînt speranțe să se învingă dificultatea: instrumentele poartă cu ele tot cablul necesar, care se desfășoară pe măsură ce înaintează, în așa fel încît blocarea cablului deasupra lor nu le mai oprește. Prima sondă a suferit o pană la 230 m, unde a înregistrat minus 29 de grade. A doua sondă, a cărei coborîre a fost încetinită după defectarea celei dintîi, a atins pînă acum 860 de metri.

— Prea îl răsfeși!
Desen de V. Tamaev

Poșta medicului

RUȘI ARCADIE — Timișoara: Alunițele sau nevi pigmentari, cum se mai numesc, provin din tulburări în dezvoltarea elementelor celulare ale pielii, cu caracter congenital sau dobândite. Fiind tumori benigne nu este recomandabil să se intervină decât în cazul unei creșteri rapide a formațiunii. În acest caz, excizia chirurgicală sau cauterizarea prin diatermocoagulare sînt mijloacele de înlăturare a alunițelor.

PĂTRAȘCU DORINA — Jud. Brăila: 1) Numai un examen de specialitate va putea elucida „causa rerum”. 2) Este vorba de o leucoree, dar pentru a preciza antibioticul cel mai eficace sînt necesare examenul citobacteriologic al secreției și o antibiogramă.

AVRAM AUREL — Lupeni: 1) În cuperoză (dilatarea vaselor capilare ale feței), aplicați zilnic comprese cu infuzie de muștel, la care s-a adăugat extract de hammamelis. Evitați loțiunile astringente, alcoolice, masajul obrazului, expunerea la soare. Măștile emoliente contribuie de asemenea la ameliorarea afecțiunii. 2) Volumul normal al spermei este 2,5—5,5 ml, iar viscozitatea relativă 6,45 (20°). 3) În stare de repaus: 15—16 cm, iar în stare de erecție 21—22 cm. 4) În adolescență 3—4; 5) Nu, dar organul în cauză se numește clitoris.

FILIMON IOAN — Arad: 1) Este vorba probabil de boala Roger, care în general este compatibilă cu o viață îndelungată și care nu poate fi tratată chirurgical. 2) Tratamentul **piodermitei** sugarului are la bază antibioticele. Se va ține seama de sensibilitatea germenei cauzal, cercetîndu-se prin antibiogramă puroiul din focar. Se recomandă penicilină, tetraciclină, cloramfenicol sau combinații de antibiotice (penicilină + ritomicină + cloramfenicol). Imunoterapie prin autovaccin, începîndu-se cu 0,1 cc din diluția 1/10; se crește doza progresiv, urmărindu-se toleranța. Se administrează la 3—4 zile interval, pînă la 1/4 sau 1/5 cc, în total 15 injecții. Îndepărtarea crustelor prin comprese cu apă Dalibour, băi antisepice cu permanganat de potasiu 1/50 000, badijonaje cu soluție apoasă de gentiană 1 la sută, aplicații de pomadă cu aureomicină 3 la sută

TEDY TOMA — București, M. A. — București: Fenomenele de hipogonadism necesită un tratament intens și prelungit, sub strictă supraveghere medicală, cu hormoni androgeni. Corectarea insuficienței sexuale se face administrîndu-se 50 mg propionat de testosteron/săptăminal sau 250 mg testosteron-depozi, administrat la 4-6 săptămîni interval, timp de 2—3 luni, cu pauză de 2—3 luni și repetarea curei. Ca tratament adjuvant: Tiroton, Multiglutin, Fosfobion, vitamina B₁ și B₆, Cerebrolizin sau Rheinleicithin.

„OLTEAN INGRIJORAT” — Com. Mogoșești-Slatina: 1) Cum la Amara s-au descoperit de cîțiva ani izvoare cu ape minerale indicate în afecțiunile tubului digestiv, optăm pentru o cură în această stațiune. 2) Împotriva constipației cronice, utilizați ca laxativ 1—2 lingurițe de semințe de in, administrate dimineața pe nemincate. Bune rezultate dă și gimnastica abdominală, după schema publicată în broșura „Constipația” de dr. Mihail Stănescu (Editura Medicală, 1963).

SPERANȚA — Constanța: Aveți dreptate, semnele sînt foarte asemănătoare cu cele ale lui „spasmus scriptorius”, iar cauza este aceeași: o nevroză de coordonare, datorită unui surmenaj profesional al centrilor corticali de coordonare. Soluția nu este decât un repaus profesional prelungit și în ultimă instanță, cu tot regretul, renunțarea la nobila dv. profesiune.

L. R. H. — Pitești: Tratamentul strabismului depinde de forma clinică și trebuie stabilit numai de un oculist, căruia vă sfătuim să vă adresați.

IONESCU M. — Porțile de Fier (Mehedinți): Împotriva cosurilor, pentru închiderea porilor și celelalte neajunsuri: Rp. Sulp pp 5 g, Rezorcină 2 g, Ac. salicilic 1 g, Balsam peruv. 6 g, vit. A, 300 000 I f. vit. D² 600 000 u. I f., Lanolină, Vaselină cîte 45 g. D. S. ext.: se masează fața și după jumătate oră se șterge excesul cu vată sau tifon (seara). Dimineața, după spălarea cu apă caldă și săpun, aplicați lotiunea: Rp. Acid salicilic 2 g, Rezorcină 6 g, Ol. ricini 5 g., Alcool rect. 220 g. În plus: Romavit 4 cpr./zi, B complex 6 dragee/zi și vit. F. 3x50 picături/zi timp de 2—3 luni.

(Continuare în pag. a 11-a)

E BINE SĂ ȘTIM

Hidroterapia la copii

Băile sînt recomandate de cele mai multe ori sugarilor pentru efectele lor sedative și antitermice. Baia caldă de 35—37° cu durată de 10—15 minute și baia caldă de 37—38° cu o durată de 5—8 minute, sînt indicate pentru scăderea febrei, temperatura apei variînd în funcție de starea copilului bolnav. În timpul cit șade în baie, copilului i se va pune pe cap o cîrpă udă și rece; după baie va fi șters cu un cearșaf încălzit. În caz de febră foarte mare (40—41°), baia se poate face chiar mai rece, la 35—36°, dacă copilul o suportă bine și nu tremură în baie sau devine livid.

BAIA DE MUȘTAR are o acțiune revulsivă mult mai puternică decît baia caldă și, contrar băilor calde, un efect excitant asupra sistemului nervos. De asemenea, combate scăderea bruscă a temperaturii.

Pentru a face o baie de muștar, se pun 2 pumni de făină de muștar într-un săculeț de pînză care se stoarce în baie în puțină apă rece; se toarnă apoi în baie apa caldă (38°) storcîndu-se mereu cam 10—15 minute. Se scoate apoi săculețul și se completează apa din baie cu apă caldă, în așa fel ca temperatura apei să fie de 38°. După ce copilul este băgat în baie, cada va fi acoperită cu un prosop pînă la gîtul copilului pentru a-i proteja ochii de iritația vaporilor; cînd pielea

s-a înroșit, după circa 10 minute, copilul este șters și înfășurat într-un prosop gros și încălzit; dacă este cazul, i se curăță bine pielea de făina de muștar, după care este culcat în pat. Baia de muștar poate fi făcută, la nevoie, și de două ori pe zi.

BAIA DE AMIDON ȘI DE TĂRIȚE, cu acțiune descongestionantă și de calmare a mîncărimilor, se recomandă în eczemele, dermatozele, diatezele exsudative ale sugarilor sau cînd pielea este iritată de urină ori din alte cauze. 150—200 grame de făină de amidon se pun într-un litru de apă rece, care se adaugă apoi la apa de baie cu o temperatură de 28—30°. Durata băii este de 5—10 minute.

Baia de tărîțe se pregătește punîndu-se mai întîi 300—500 grame de tărîțe de grîu într-un săculeț de pînză care se fierbe aproximativ o oră în 3—5 litri de apă; această apă se varsă apoi în apa băii, care va dura 5—10 minute, la o temperatură de 36—37°.

Foarte eficace, prin efectele ei anti-pruriginoase și descongestionante, la fel ca și baia de amidon sau tărîțe, este **BAIA DE MUȘTEL**. Se pun 30 grame de muștel într-un săculeț de pînză, se fierb 5 minute într-un litru de apă. Se adaugă apoi la apa de baie, care se face la 36—37°, timp de 5—10 minute.

Siestă colectivă

Foto: E. Ettingher

URGENTE MEDICALE

Dispneea acută

Dispneea este o dificultate în exercitarea actului respirator care poate avea cauze variate.

O formă gravă de dispnee este **insuficiența respiratorie acută** cu respirație grea, care poate merge pînă la asfixie și care se poate produce în: obstrucția (astuparea) căilor aeriene prin inhalarea de corpi străini, chiag sanguin etc., în bronho sau pleuro-pneumonii acute, pneumotoracele spon-tan, astmă cardiac, edemul și infarctul pulmonar sau în unele complicații serioase ale anumitor afecțiuni cardiovasculare.

În **obstrucția bronșică**, eliberarea căilor respiratorii se poate realiza brusc prin eliminarea obstacolului după o chintă de tuse, alteleori este necesară aspirația bronhoscopică într-un serviciu de specialitate. Pînă la transportul bolnavului în condiții optime se pot lua unele măsuri ca respirația artificială, administrarea repetată de clorură de calciu, pentazol, sedative generale, oxigen dacă este posibil.

În celelalte cazuri de insuficiență respiratorie acută, bolnavul va fi imobilizat la pat, va sta pe două perne puțin ridicat și va fi solicitat de urgență Salvarea.

Astmul bronșic, boală cu etiologie foarte variată, se poate manifesta prin accese paroxistice de dispnee severă cu respirație zgomotoasă, șuierătoare, sete de aer, uneori senzația morții iminente. E bine să știm că, cu

tot caracterul său dramatic, acest acces nu este niciodată fatal dacă se iau măsuri elementare.

Se vor încerca astfel mai întîi mijloacele simple ca: masajele manuale pe spate, compresia bazei toracelui în expirație, reglementarea ritmului respirator, invitînd pacientul să respire ordonat, psihoterapie pentru obținerea calmului și încurajarea bolnavului. Se pot da ca medicamente: cîteva tablete de aspirină la scurt interval, un comprimat bronhodilatant sublingual, o tabletă Fenobarbital (Luminal), 1-3 tablete Romergan sau țigarete antiastmatice. Bolnavilor cu tensiunea arterială normală sau scăzută li se poate da o ceașcă de cafea.

Medicul, care va fi solicitat de urgență, va administra după caz, papaverină, efedrină, sulfat de magneziu sau oxigen medicinal pe sondă nazală, va practica venepuncția (evacuare de sînge prin venă) sau va folosi medicamente mai speciale cu adrenalină, dispezin, derivați cortizonici etc.

În **bronho sau pleuro-pneumopatiile** acute combaterea dispneei prin măsurile simple enunțate mai sus, folosirea de antitermice (aspirină, piramidon, acolor), sedative generale, cofeină pot reduce intensitatea tabloului pînă la intervenția medicului. În aceste cazuri tratamentul se va adresa în primul rînd afecțiunii de bază (antibiotice injectabile, Pneumosept, Polidin) și apoi manifestărilor respiratorii (Pentetrazol, efedrină etc.).

Date fiind importanța și rolul actului respirator, este necesar ca aceste urgențe apreciate printre cele mai grave și mai impresionante, să fie cit mai bine cunoscute pentru a putea fi rapid și energic combătute.

Medicus

esculap

LEXICON MEDICAL

Stenoza mitrală

Avînd mărimea unui pumn la omul adult, inima este un organ musculos alcătuit din patru camere sau cavități: două atrii și doi ventriculi. Din fiecare atriu se desface cîte un mic săculeț cu pereții musculari încreșiți, numit urechiusă. Atriu și ventriculul din stînga comunică între ele, dar nu comunică cu atriu și ventriculul din dreapta, între care există de asemenea comunicație. Între atrii și ventriculi există cîte un orificiu care se include intermitent în timpul sistolei cardiace cu niște clapete, numite valvule.

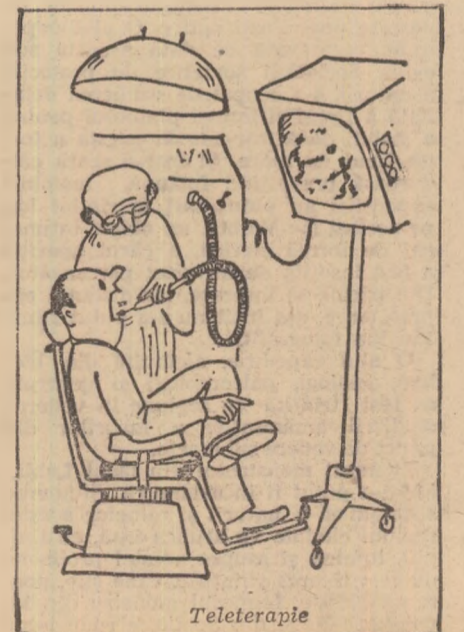
De jur împrejurul orificiilor atrio-ventriculare drept și stîng se găsesc niște inele fibroase, care servesc la inserția valvulelor. Cînd în urma unei infecții, de cele mai multe ori reumatice, care atinge și valvulele, se produce o îngroșare a inelului fibros atrio-ventricular care strîmtoază (stenozează) parțial orificiul mitral, acest fapt are ca urmare îngreunarea scurgerii sîngelui din atriu stîng în ventriculul stîng în cursul pauzei dintre contractațiile atriale și ventriculare, pauză numită diastolă. Consecutiv scade și debitul cardiac, sîngele acumîndu-se acum în atriu și în venele pulmonare.

În funcție de gradul stenozei, urmată de creșterea presiunii în atriu stîng și apoi în venele pulmonare, apare simptomul principal al bolii, dispneea, care la început apare la eforturi mai mari, iar ulterior chiar la cele mai mici eforturi. Palpitațiile, tusea foarte supărătoare, însoțită de expectorație și uneori de hemoptizii mici și repetate (urmarea stazei sîngelui în circulația pulmonară), durerile toracice, ușoara cianoză a feței și extremităților, fac pe pacient să se adreseze medicului.

Neglijată, mai ales prin eforturi fizice mari, stenoza mitrală poate da loc la complicații grave (edem pulmonar acut, congestie pulmonară) sau poate evolua mai întîi spre o insuficiență mitrală și, în cele din urmă, spre o insuficiență totală de cord.

Incompatibilă înainte vreme cu o viață îndelungată, stenoza mitrală — boală frecventă mai ales la femei — poate fi astăzi pe deplin înlăturată mulțumită „revoluțiilor” succesive produse în chirurgia cordului. Valvulotomiile sau chiar înlocuirea totală a valvei mitrale bolnave prin „grefe valvulare” sînt astăzi intervenții chirurgicale curente care redau sănătatea și asigură viața suferinzilor de stenoza mitrală.

Dr. Anatoli Sluțki

Teletapie

In aceste ulcioare mari berea se menține multă vreme rece

UGANDA

Pigmeii de la poalele muntilor Ruwenzori

Munții Ruwenzori impresionează prin frumusețea lor neobișnuită. Ptolemeu, marele geograf al antichității, i-a numit Munții Lunei. Și, într-adevăr, peisajul este insolit. După savană, după câmpia arsă de soare, la orizont se ivesc brusca niște piscuri abrupte cu calote albe de zăpadă. Pe măsură ce te apropii de munți, copacii seculari transformă șoseaua într-o alee întunecoasă și umedă; pe alocuri, unde vegetația luxuriantă îngăduie totuși să arunci o privire în jos, se zăresc văi cu pereți abrupti și străbătute de riuțe. Mai departe, dincolo de râuri, începe teritoriul Congo-ului cu nesfârșitele păduri virgine din ținutul Ituri.

La poalele munților Ruwenzori, teritoriul Ugandei cuprinde numai o porțiune marginală din acest ținut; este regiunea Bwamba. La intrare, pe un drum lateral desfundat, zăresc o inscripție care atrage atenția călătorului că drumul duce spre o zonă în care accesul e interzis și că orice persoană care nu domiciliază în acea regiune trebuie să obțină autorizație de intrare.

— N-am avut încă posibilitatea și timpul necesar să înlătur de peste tot anunțul, îmi spune șeful poliției regionale când îi cer amintita autorizație. Pe atunci triburile războinice **bakonjo** și **bamba** erau în fierbere. Ele cereau crearea unui stat independent în Ruwenzori. Acum, mișcarea a încetat, așa încât drumul este sigur. Fiți însă cu ochii în patru în regiunile populate de pigmei. Deși în general sînt pașnici, se poate totuși întâmpla ca uneori să tragă câte o săgeată-două în vizitatori...

Tribul de pigmei **bambut** locuiește la poalele munților Ruwenzori, în regiunile cele mai greu accesibile din Ituri. Deși pătrundem în junglă în plină zi trebuie totuși să aprindem farurile mașinii, care, în treacăt fie spus, ne zdruncină cumplit; frunzișul copacilor se unește deasupra capetelor noastre formînd un plafon prin care razele soarelui nu pot răzbi aproape de loc. În

pădurile din Ituri predomină arborii seculari înfășurați în liane groase. Cum plouă zilnic, în junglă domnește o permanentă și umedă semiobscuritate. Acestea sînt condițiile în care trăiesc pigmeii.

Cu toate acestea, Ituri nu pare inospitalier decât unui nou venit. Pentru bambuși este un ținut clement și lipsit de mistere, care le oferă hrană și adăpost. Într-un sătuc, pe care izbutim să-l depășim destul de greu numai grație șuvițelor de fum ce se înalță deasupra junglei, aflăm zece-douăsprezece familii de pigmei. Fiecare familie posedă două-trei colibe mici. Chiar în ziua sosirii noastre, tot satul construia o colibă nouă pentru o pereche de tineri căsătoriți. Bărbații consolidau scheletul cu liane groase și rezistente, iar femeile îl acopereau cu frunze late pe care le fixau cu ajutorul unor liane mai subțiri. În mijlocul satului ardea un rug; constructorii se apropiau pe rînd de foc ca să se încălzească și să-și usuce hainele.

— Focul, mi-a spus Moibe, căpetenia satului, este darul cel mai de preț al junglei. El arde aici zi și noapte pentru a lumina pădurea și a-i încălzi pe bambuși, fiii ei. Când plecăm la vînătoare, luăm cu noi un cărbune aprins înfășurat într-o frunză de copac. El stabilește legătura între grupul de vînători și locuințele noastre și ne dă posibilitatea să facem focul ca să ne fierbem mîncarea.

Acești oameni scunzi, de cel mult 1,40 m înălțime, sînt extrem de robuști, de rezistenți. Nu cunosc creșterea animalelor, nici agricultura și își petrec viața cutreierînd pădurea. Femeile culeg fructe și melci sau prind broaște, iar bărbații se îndeletnicesc cu vînătoarea. Înarmați cu arcuri, sulite și săgeți cu virful otrăvit, vînătorii pitici nu ezită să atace chiar irascibilul elefant african.

— Dacă oaspetele nostru rămîne la noi cîteva zile, vom ucide pentru el și un elefant — încearcă să mă ademenească Moibe. Principalul e să-l descoperim și să așteptăm pînă ce se liniștește. În timp ce Myono și Mamasa, vînătorii noștri cei mai iscusiți, se strecoară lunecînd spre el și îi taie tendonele labelor din spate, un al treilea, Go'anga, îi retează virful trompei cu o lovitură de sulită. Elefantul pierde multă apă roșie și moare.

— Ce faceți cu elefantul ucis? — Tot satul este aprovizionat cu o carne foarte bună timp de cîteva zile. Pielea o schimbăm pe sare cu niște triburi vecine. Colții, uneori îi vindem, dar de cele mai multe ori îi păstrăm pentru noi.

Bătrînul Moibe se ridică și mă poartă cu un gest amabil în coliba lui. După ce mă deprind cu întunericul, observ pe podea, printre piei de maimuțe, care servesc drept așternut și vase de argilă, șase fildeși mici sculptați, înfățișînd figuri de oameni dansînd, animale, scene de vînătoare...

Căci chiar și acolo, într-un climat de luptă continuă pentru existență, acest trib primitiv găsește răgazul și forța necesară pentru a crea. Îmi amintesc că în 1966, cu prilejul primului Festi-

val mondial al artei negre de la Dakar, am făcut cunoștință cu pictorul Pierre Lods din Brazzaville, întemeietorul celebrei școli **poto-poto**.

— Știți că școala **poto-poto** își are originea în arta pigmeilor? — m-a întrebat atunci artistul. Într-o zi, un tînăr pictor a adus în studioul meu niște lucrări ale unor artizani pigmei: coarne de antilopă sculptate, gravuri pe coajă de copac. Stilul era atît de simplu și de expresiv încît m-a încîntat. Pigmeii au un dar înnăscut pentru desen.

Mai tîrziu, străbătînd regiuni populate de pigmei m-am putut convinge cîtă dreptate avea Lods. În peregrinările mele am dat, în cîteva rînduri, peste splendide opere de artă: un cap de antilopă sculptat pe un trunchi de copac, o piatră împodobită cu un motiv colorat în galben...

Într-un amurg am ajuns la Fort Portal, vechea capitală a regatului Toro. De fapt nu e un oraș, ci un parç superb, care înmănunchează toată flora de pe versantele muntelui Ruwenzori. În vegetația luxuriantă au fost tăiate două-trei străzi comerciale, a fost construită o moschee mare, cîteva edificii administrative și imobile — inecate în frunzișul bogat al scîmilor, ienuperilor și filodendronilor.

Către marginea orașului se înalță un hotel luxos, **New Ruwenzori**. După asfințit, turiiști din Europa și America se adună pe veranda descoperită ca să admire Munții Lunei. Unii urcă pe muntele Stanley, care are 5.119 metri. Alții, înarmați cu aparate fotografice, își petrec timpul pe terasa hotelului pîndind okapi, un animal misterios, jumătate girafă, jumătate zebra, care populează regiunile cele mai izolate din Ituri și a fost descoperit abia acum un secol și jumătate. Cei mai bogați vizitatori participă la safari; cumpără licențe și pleacă să vîneze animale mari. Dar fiecare rămîne o zi-două în împrejurimile orașului Fort Portal ca să poată cunoaște mai îndeaproape istoria și populația acestui ținut uimitor.

Orașul și împrejurimile sînt locuite de populația **batoro**, una dintre cele mai importante din Uganda (circa 250.000 de indivizi). La începutul secolului XVII, **batoro** au creat, pe versantele muntelui Ruwenzori, statul Toro, guvernat de un rege — **mukama**.

Serghei Kulik

FEDERAȚIA MALAYEZIA

În jungla...

care nu mai este

Malaezii și-au dobîndit independența acum unsprezece ani și de atunci ei și-au renovat complet capitala. Un grup de tineri arhitecți, extrem de înzestrați, a modificat sensibil aspectul orașului, imbinînd armonios arhitectura națională cu stilul modern. Noile edificii au linii zvelte, aeriene. Complexul universitar merită și el toată admirația. Pe cîteva sute de acri se întind parcuri, săli de curs, cîmine, biblioteci. Arhitectura fiecărei clădiri răspunde perfect destinației.

Unul din cele mai pitorești ansambluri din **Kuala Lumpur** îl constituie Parlamentul. În mijlocul unor parcuri presărate cu lacuri se înalță un zgîrînor de un alb imaculat; imobilul adăpostește biblioteca de stat și diverse servicii. În dreapta, o altă clădire e sala de ședințe. Acoperișul ei te duce cu gîndul la aripile unei păsări fantastice desfășurate deasupra clădirii.

Dar orașul are și destule vestigii ale trecutului. Numeroase clădiri administrative și hoteluri particulare au fost construite într-un stil masiv, pompos și greoi care nu se integrează în peisajul tropical.

Creșterea rapidă a populației ur-

Fără cuvinte

bane, necesitatea de a crea complexe industriale și cartiere rezidențiale judicioasă repartizate sînt cîteva dintre problemele care-i preocupă acum pe constructorii malaezi. Ei încearcă să le rezolve în orașul-satelit **Petalang Jaya**, aflat la cîteva kilometri de capitală. În contrast cu vechile orașe construite la voia întîmplării, fără plan de sistematizare, **Petalang Jaya** are o rețea de străzi impecabil trasate. Cele 80 de mici întreprinderi: uzine de asamblare a Fiat-urilor și Volkswagen-urilor, manufacturi de tutun, fabrici de produse alimentare etc. — sînt construite în afara cartierelor rezidențiale, într-un alt sector.

Aceste întreprinderi nu sînt totuși tipice pentru economia țării, care continuă să se bazeze pe producția de materii prime agricole și industria minieră. În toate ramurile cheie — extracția de cositor, cauciuc natural, ulei de palmier — predomină capitalul străin.

Cum părăsești capitala intri într-o lume diferită. Cei care speră însă să dea peste o junglă populată de pitoni uriași, de tigri și alte fiare, sînt repede dezamăgiți. Pliantele turistice nu sînt un ghid bun pentru Malaya, o țară pe cale de dezvoltare, în care jungla de nepătruns din romane a trecut de multă vreme pe planul doi, continuînd să existe doar în regiunile periferice. Văzută prin geamul mașinii, Malaya seamănă pentru moment cu o imensă plantație de hevea. Arborii de un verde argintiu se întind pe o suprafață de 4.500.000 acri de pămînt fertil. Peninsula Malacca a furnizat anul trecut 930.000 tone de cauciuc natural, cu alte cuvinte 38 la sută din producția lumii capitaliste.

Dar cauciucul nu-i singura mare bogăție a țării. După alte cîteva mile, zărim o imensă carieră de unde se extrage cositor. Pe fundul unor lacuri care strălucesc cu un luciu metalic se zăresc mișcîndu-se coninuu panglicile interminabile ale conveierelor care transportă un minereu cu reflexe trandafirii. Cu ajutorul unor drage, minerii extrag anual peste 60.000 tone de cositor — mai bine de o treime din producția acestui metal a lumii capitaliste.

...Călătoria în Malaya ar fi însă incompletă fără o vizită în insula **Penang**, giuvaerul țării. Legenda spune că prin aceste locuri a trecut **Budha**, după care ele au devenit un adevărat paradis. Și într-adevăr, vizitatorii au ce vedea în această insulă cu plaje acoperite de nisip alb și tivite cu cocotieri, celebre în toată Asia de sud-est. Foarte frecventat este Templul șerpilor. Zidurile-i de culoare roșie sînt „împodobite” cu zeci sau sute de șerpi vii, arborînd un colorit fantastic. Deși unii dintre ei sînt foarte veninoși, ghizii pretînd că nu prezintă nici un pericol pentru turiști. Pagoda **Ayer Itam** cu șapte etaje, de pe terasa căreia se deschide splendida panoramă a orașului, este o incintă. Dar e interzis să contempli de pe acest edificiu împrejurimile de o rară frumusețe. Cînd urci cu funicularul pe celebrul **Mont Penang** și privești orașul îți dai seama că **Penang** (**Georgetown**) este, în primul rînd, un mare port. Cum traversezi însă cu bacul strîmtoarea — canal care desparte insula **Penang** de peninsula **Malacca**, peisajul se schimbă brusc. Relieful devine neted ca-n palmă și mașina te poartă cu viteză pe o șosea asfaltată către prima oșelărie a țării: o întreprindere mixtă nipono-malaeză.

R. Sevortian

DE PE CINCI CONTINENTE

Karaci, centru comercial

„Dacă puntea de comandă a navei numite **Pakistan** se află în nord, la **Rawalpindi** — a declarat un om de afaceri pakistanez — noi cei de aici, din **Karaci**, ne aflăm în sala mașinilor care pun în mișcare nava”. Metaforă absolut conformă cu realitatea, întrucît marile bănci din centrul orașului **Karaci**, importante întreprinderi construite în interiorul și în preajma lui, traficul mereu crescînd din port sînt o mărturie a rolului pe care îl joacă orașul în viața **Pakistanului**. Deși în cursul verii temperatura se menține aproape tot timpul între plus 30° și 40°, intensul trafic de pe șoseaua lungă de 20 de kilometri care leagă aeroportul de portul comercial nu se oprește decît cîteva ore în cursul nopții. **Karaci**, fosta capitală a **Pakistanului**, continuă astfel să fie și acum centrul vieții comerciale a țării.

INTR-UN BÎRLOG DIN KARATAU

Jian, omul sălbatic

Nici locuitorii satelor din Karatau și nici oamenii de știință nu pot reconstitui întâmplarea în toate amănunțele ei. Se știe doar că prin 1937 un copil orfan, în vîrstă de doi ani, a dispărut fără urme și că orice încercare de a-l descoperi prin pădurile și munții din preajmă a fost zadarnică. În 1954, cîțiva copii din satul Inghiciki au întîlnit în pădure un om „sălbatic” care, văzîndu-l, a mîriit ca o fiară și s-a ascuns într-o peșteră.

Curînd, „fiara” a fost prinsă. Rudele copilului dispărut înainte cu 17 ani l-au recunoscut cu ușurință. Jian, așa se numea dispărutul, a fost luat de unchiul lui, ciobanul Satarov, care și-a asumat dificila misiune de a domestici o sălbăticiune a cărei forță fizică o egalează pe aceea a patru bărbați puternici.

Cum a decurs procesul de „domesticire” și ce rezultate a dat?

Lui Satarov i-au trebuit doi ani de muncă perseverentă (și de curaj), pentru că Jian mușca și zgîria ca orice animal sălbatic spre a-l învăța să mînce cu mîinile, apoi cu furculița. Căci Jian își consuma hrana stînd în patru labe și hîpînd-o direct din farfurie. În următorii 11 ani Satarov l-a dezvățat să doarmă unde se nimerea, chiar și pe zăpadă, dar mai ales l-a obișnuit cu oamenii.

Acum, Jian are 30 de ani. E foarte atașat de unchiul lui, dar nu a renunțat la toate obiceiurile de altădată. Îi place să hoinărească noaptea, însă de

Profil

Foto: M. Redkin

MICA ENCICLOPEDIA

Anul 1968

sau ziua 2.439.857?

Ceea ce numim în mod obișnuit „era noastră” a început acum 1968 de ani. Astăzi, după aproape două milenii, acesta e un adevăr atît de cunoscut încît sublinierea lui e de prisos. Dar nu toată lumea știe că au trebuit să treacă cinci sute de ani de la apariția creștinismului pînă cînd acest moment a început să fie socotit începutul unei ere noi și încă un mileniu pînă cînd acest lucru a devenit cunoscut de majoritatea omenirii.

Dar cine a fost „inventatorul” acestui mod de numărare a anilor? Să urmărim răspunsul dat de I. Șur într-un articol publicat în revista „Nauka i Jizni” și intitulat „Incurcături cronologice”.

Vechii creștini, amintește I. Șur, au preluat obiceiul de a sărbători ziua de naștere a dumnezeului lor de la persi, care idolatrizară Soarele sub chipul zeului Mithra. Vechii persi credeau că în fiecare toamnă duhurile sumbre, care-l slujeau pe stăpînul beznei, îl alungau tot mai departe pe luminosul lor zeu. De aceea, spuneau ei, zilele deveneau mai scurte, iar nopțile mai lungi. Într-o anumită zi, însă, și acea zi era solstițiul de iarnă, Mithra își învingea dușmanii, întunericul se destrăma și zilele se lungeau.

Ziua renașterii anua'e a zeului Mithra, a solstițiului de iarnă, a fost preluată de calendarul roman (iulian) și a corespuns datei de 25 decembrie. Un timp, creștinii au serbat această dată împreună cu adoratorii lui Mithra. În secolul IV al „erei noastre”, cînd creștinismul a devenit religia dominantă în imperiul roman, ei au situat însă la această dată ziua nașterii lui Hristos. Dar, așa cum am văzut, „era noastră” nu exista încă pe atunci și numărarea anilor se făcea după era lui Dioclețian.

Așadar, o altă eră. Ea a început la

29 august 284 (după sistemul actual), cînd Dioclețian a fost proclamat împărat, și a fost în vigoare pînă în momentul în care un călugăr pe nume Dionisie s-a ridicat împotriva folosirii de către creștini a unei cronologii impuse de împăratul ce-i prigonișea fără cruțare. Dionisie a propus ca numărarea anilor să se facă de la nașterea lui Iisus Hristos. De fapt, pe călugăr nu-l interesa decît modul în care urmau să fie calculate așa-numitele pascalii (datele cînd trebuia sărbătorit Paștele prevăzute pe mai multe decenii), fără să bănuiască, firește, că avea să întemeieze o nouă eră. Modul în care a „întemeiat-o” nu-i, însă, lipsit de interes. El a început prin a stabili, studiînd vechile pascalii, că învierea lui Hristos s-a produs la 25 martie 254 înaintea erei lui Dioclețian. Or, scrierile religioase arată că în momentul răstîgnirii, Hristos avea 30 de ani. Se născuse, deci, în anul 284 înaintea erei lui Dioclețian, la 25 decembrie. Pe de altă parte același călugăr calculase din timp că din anul 248 (era lui Dioclețian) urma să înceapă o nouă perioadă de pascalii. Prin urmare: 284 de ani de la nașterea lui Hristos înaintea acestei ere plus 247 de ani din această eră, fac 531 de ani. Și Dionisie a notat primul an al noilor pascalii ca fiind al 532-lea de la nașterea lui Hristos, în loc de al 248-lea, cum reieșea după era lui Dioclețian.

Iată-ne, deci, în anul 532 al „erei noastre”. Acest eveniment a fost ignorat, însă, nu numai de contemporanii lui, dar și de generațiile din secolele următoare. Abia în 1431, devine obligatorie în actele papale indicarea datelor după acest sistem. Iar pentru a evita eventualele confuzii generate de noua cronologie, alături de data „de la nașterea lui Iisus Hristos” era notat și anul „de la facerea lumii”... Mai tîrziu, în secolul XVII, noua eră a fost adoptată și de istorici, care pînă atunci țînuseră socoteala anilor de la întemeierea Romei (anul 753 î.e.n.) „Convertirea” istoricilor a fost însoțită de o activitate minuțioasă pentru încadrarea tuturor datelor în noua cronologie.

Erele menționate pînă acum n-au fost însă singurele din istoria omenirii. Astfel era „de la facerea lumii”, instituită în secolul III î.e.n., a cunoscut vreo 200 de variante. Una din ele ajungea cu numărarea pînă în anul 6984 î.e.n. Așa-numita era bizantină începea de la 1 septembrie 5508 î.e.n. Conform acestui sistem, la 1 ianuarie 1968 s-ar fi împlinit al 7476-lea an din era bizantină. Vechii greci datau evenimentele istorice importante după jocurile olimpice. Au mai existat: era Babilonului, cea indiană Shaka, musulmană și, mai apropiată de zilele noastre, era Revoluției franceze, începînd la 22 septembrie 1792.

În sfîrșit, o eră care n-a fost adoptată, dar care a fost propusă, în secolul XVI, de istoricul Joseph Scaliger: cronologia să înceapă din ziua nr. 1 (socotită după sistemul nostru ca fiind 1 ianuarie 4713 î.e.n.) fără a se ține seama de alte diviziuni, ani, luni etc. Era lui Scaliger era foarte comodă pentru determinarea precisă a perioadelor de timp și pentru transcrierea într-un sistem unic a datelor calculate după sisteme diferite. Conform acestei ere, la 1 ianuarie 1968 calendarele noastre ar fi trebuit să indice ziua nr. 2 439 857.

VICTIMELE MODEI

Cele mai frumoase pete

Spre norocul lui, leopardul se poate adapta oricăror condiții, simțindu-se la largul lui în păduri sau pe platourile muntoase, în regiunile calde sau cele reci. De aceea poate fi întîlnit atît în Africa și Asia, cît și în munții înzăpezii ai Caucazului. Spre ghinionul lui, însă, natura l-a înzestrat cu o blană frumoasă care îi vine de minune, dar nu numai lui, ci și femeilor. Și pentru că multe femei socot că un mantou din cinci blănuri de leopard e mai util decît cinci leopardi vii, numărul fiarelor „cu pete” scade vertiginos.

Durata medie a vieții unui leopard e de 14 ani. O dată la doi ani, femelele aduc pe lume cîțiva urmași dintre care supraviețuiește de obicei unul singur. În plus, leopardii sînt exterminați nu numai pentru a satisface cerințele modei, ci și pentru a salva turmele de vite sau chiar viața oamenilor, știut fiind că leopardul nu se sfiește să-i atace.

Cea mai mare cantitate de blănuri a exportat Kenia, una din patriile leopardului. Din Africa răsăriteană pleacă în fiecare an 50.000 de blănuri de leopard. Principalul centru pentru comerțul cu blănuri de leopard e Londra. „Blana leopard n-are moarte!” — afirmă clamele firmelor de confecții. Zoologii, în schimb, declară că nu același lucru se poate spune și despre leopardii vii, care au nevoie acum de protecția legii pentru a nu dispărea din fauna globului.

12 IMAGINI

Verificați-vă memoria

Priviți cu atenție, timp de un minut, aceste 12 desene. Închideți apoi revista și încercați să notați ordinea și felul obiectelor reprezentate (nu e nevoie să reproduceți desenele, ci doar să menționați, de exemplu, „televizor”, „iepure” etc.). Dacă reușiți să vă amintiți cel puțin 8 desene, aveți o memorie foarte bună. Memorarea tuturor celor 12 imagini indică o memorie fenomenală.

fiecare dată se întoarce acasă. Poate să stea nemîncat cîte trei zile, fără să dea semne de nemulțumire. În mod obișnuit consumă, însă, cîte cinci-șase farfurii de supă și cantități impresionante de fructe.

În ciuda eforturilor părinților adoptivi, Jian n-a reușit să învețe să vorbească. Are însă un auz normal. Zimbește cînd înțelege ce i se spune și se întunecă la față dacă nu pricepe ce i se cere.

În ce privește incapacitatea lui Jian de a-și însuși vorbirea, un cunoscut antropolog, prof. M. Nesturh, o explică prin faptul că creierul lui a fost lipsit de posibilitatea unei dezvoltări normale în primii ani de viață. De altminteri, nici un „copil sălbatic” n-a reușit să învețe să vorbească și să se acomodeze mediului uman. Jian este singurul care a rămas în viață după ce a fost readus printre oameni, poate tocmai pentru că satul din creierul munților în care și-a continuat viața îi oferea un mediu natural asemănător cu cel în care crescuse în sălbăticiune.

Mărturisire

Kidd, regele piraților

(Urmare din pag. a 4-a)

ture. In aceste împrejurări critice, Kidd fu țapul ispășitor. Iar pentru ca la proces nimeni să nu poată depune mărturie în favoarea căpitanului, Wilhelm al III-lea îi amnistie pe toți pirații. Pe toți, în afară de Kidd...

La 8 mai 1701, Kidd compăru în fața tribunalului regal. Nu i se dăduse dreptul să-și ia un avocat, iar în dosar nu figurau, din motive pe care el nu le înțelegea atunci, actele pe care el le dăduse lui Bellomont la Boston. Kidd fu acuzat de asasinarea lui Moore, deși conform legilor din vremea aceea, orice căpitan putea înăbuși prin orice mijloace o răscoală izbucnită la bordul corăbiei sale, iar la 22 mai fu spânzurat.

După executarea lui, un tribunal „obiectiv” cercetă cazul miniștrilor din guvern acuzați de „delicte”, săvârșite în legătură cu expediția căpitanului Kidd. După o scurtă deliberare, „inaltul” tribunal ajunse la încheierea că nu existase nici un sindicat și că Kidd acționase pe cont propriu... Așa s-a născut legenda despre piratul Kidd și despre bogățiile lui fabuloase.

Arăta, însă, harta descoperită de frații Palmer? Nu-i exclus ca în timpul călătoriei sale cu *Adventure*, iar mai târziu la bordul navei indiene, neștiind cum aveau să evolueze lucrurile, Kidd și prietenii lui să fi ascuns într-o insulă din Marea Chinei de Sud partea de pradă ce le revenise după atacarea navei franceze și care nu se ridica, bineînțeles, nici la a mia parte din bogățiile atribuite de legendă „regelui piraților” William Kidd. Harta fraților Palmer indica, probabil, această insulă... Au mai circulat și zvonuri cum că Kidd și-ar fi îngropat una din comori într-o insulă din Marea Caraibilor. Se prea poate ca Kidd să-și fi ascuns banii pe care-i mai avea înainte de a se preda autorităților. Și că în cererea de grațiere propusese să dezvăluie acest secret. Alte surse afirmă însă că oamenii lui Bellomont au dezgropat lada încă înainte de executarea lui Kidd, întrucât acesta ar fi vorbit despre ea guvernatorului New York-ului, în care a avut încredere pînă în ultima clipă...

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

LASSO — Petroșeni: 1) Pentru întărirea unghiilor: băi cu ulei de ricin călduț, calciu lactic 6 tab./zi, vit. F. 3x50 picături/zi, Romavit 3 cpr./zi și Pantotenat de calciu 1 fiolă/zi intramuscular (10 zile lunar). 2) Este o prejudecată ca și... albirea părului peste noapte!

THEODOR DAN — București: 1) Nu există nici o legătură între practicarea intensă a sportului și... rămirrea părului. Cum am mai arătat, căderea părului este o problemă încă nerezolvată și nu credem că dv. fiind „temperamental cam violent”, cum vă exprimați, ați avea „șanse” la chelie. 2) Sportul, cum îl practicați, nu e dăunător, dar e bine să faceți periodic un control medical (cardio-vascular, pulmonar etc.). 3) In legătură cu rasul părului, citiți răspunsul dat sub Lasso-Petroșeni la pct. 2. 3) Încercați loțiunea Gerovital conform indicațiilor din prospectul ce însoțește preparatul.

CRISTIAN. — București: Rinita cronică este într-adevăr o afecțiune rebelă la tratament. Nu e cumva „întreținută” de o sinusită? Vă recomandăm o cură hidro-minerală în stațiunile unde se fac astfel de tratamente cu aerosoli. După aceea, instilații periodice 3-4 zile pe săptămână cu Fedrocain în care veți dizolva 8 fiole de Hidrocortison, Placenta Filatov 1 fiolă/zi, serie de 25-45 de injecții cu pauze între ele. Tratamentul se poate repeta de 4-5 ori pe an; Nilfan 2 dragee/zi, 10 zile lunar; în plus cure periodice de vit. A 2-3 fiole pe săptămână în injecții intramusculare profunde (serii de 10-15 injecții). 2) Citiți răspunsul dat sub Theodor Dan — București pct. 3.

RADU RODICA — Petroșeni: Nu credem că masajul ar fi soluția. Din păcate, transferul de exces de țesut celulo-grăsos de sus jos nu e posibil pe această cale și nici pe alta. Dar nu e un defect pentru care trebuie să suferiți.

DANIELA C. — București: Medicamentul se va lua o perioadă (10-15 zile) zilnic: de 3 ori pe zi și apoi cu 1/2-1 oră înainte de momentul oportun.

TIMID. — Luduș: 1) Sint comportări normale, necesare. 2) Pentru reglarea ciclului menstrual al soției este necesar un tratament endocrin la un medic specialist. 3) Dv. vă recomandăm un tratament cu Napoton 3/zi — 15 zile lunar și Bromoval 2 tabl. cu 1 oră înainte de momentul oportun.

T. M. — București: Citiți răspunsul dat mai sus sub Timid — Luduș la pct. 2.

POPESCU GH. — Tr. Severin: Continuați tratamentul timp de 6 luni și apoi, periodic, anual.

*În pragul noului an școlar
procurati-vă din timp*

RECHIZITE ȘCOLARE
LA LIBRĂRIILE
ȘI CELELALTE MAGAZINE
ALE COOPERĂȚIEI DE CONSUM

**CADOURI PLĂCUTE
UTILE IEFINE**

Servicii de masă,
lichior, cafea etc.
Vase de flori
și bibelouri
produse de
**COMPLEXUL INDUSTRIAL DE
ȘTICLA ȘI PĂPĂNTĂ
SIGHIȘOARA**

5126 A

Vizitați cu încredere
magazinele noastre:

„MODERN”

bulevardul Gheorghe
Gheorghiu-Dej, 8

„ELEGANT”

bulevardul N. Căl-
cescu, 11

care vă oferă un bo-
gat sortiment de con-
fecții pentru bărbați
și femei executat du-
pă ultimele creații
ale modci

(8820)

TEHNOLOGIC

**COMBINATUL
DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE
BRĂILA**

ȘOSEAUA VIZIRULUI

Produce și livrează pe bază de repartiție
produse din stuf

- CARTON TRIPLEX
- CARTON DUPLEX
- CELULOZĂ PAPETARĂ
- CELULOZĂ PENTRU FI-
BRE ARTIFICIALE
- PASTĂ SEMICHIMICĂ

Cum trebuie să fie bărbatul ideal?

Cu această întrebare, publicația „La femme soviétique” a stîrnit un enorm interes în rîndul cititoarelor sale de diverse naționalități. Redacția a primit scrisori chiar de la persoane care, după propria mărturisire, nu mai încredinșaseră niciodată tiparului gîndurile lor. Dar cine poate rămîne indiferent cînd e invitat să-și spună părerea într-o problemă atît de apropiată de inima fiecărei femei? Ba mai mult, s-au găsit și bărbați dornici să se „încondeieze” singuri. Și trebuie să spunem, vocile lor nu distonează de corul feminin: au cam aceleași pretenții față de ei înșiși ca și tovarășele

de meseria aleasă, să-și îmbogățescă neconținut lumea interioară. Femeile îi mai cer să știe să rămînă întotdeauna calm și să învingă greutățile, să fie puternic și demn, fără să considere că e o slăbiciune să cedeze soției și să recunoască atunci cînd n-are dreptate, să-și arate tandrețea sau să dea o mîină de ajutor în gospodărie. Bineînțeles, nici o femeie n-ar protesta dacă la acest portret s-ar mai adăuga punctualitate, simțul umorului, gust, chibzuință. Exteriorul? Răspunsurile nu-i acordă, în genere, un loc important. Cu precizarea că neglijența nu impune niciodată femeilor, ci dimpotrivă, le dezgustă.

În plus, scrisorile mai spun, sub o formă sau alta, un lucru foarte frumos: anume acela că dragostea face minuni, inspiră elanuri creatoare. În viață nu înțilnești întotdeauna personalitatea pe care o visezi, dar foarte adesea inși care par cum nu se poate mai banali, uimesc prin ceea ce sînt în stare să facă atunci cînd sînt iubiți și cînd femeia iubită are încredere în ei.

După cum se vede, femeile au pretenții mari față de bărbați. Dar faptul acesta nu trebuie decît să-i bucure, ca o dovadă de apreciere, de încredere în posibilitățile lor. Căci de unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere.

VIATA MODERNĂ

Feriți-vă de pietoni!

În pagina noastră „Actualitatea” publicăm tot în acest număr date extrase din cea mai recentă statistică mondială asupra accidentelor auto. Întrucît este realmente o problemă de mare actualitate ne permitem să relevăm și natura ei etică.

Văzînd titlul nostru, unii cititori-pietoni s-ar putea indigna: dați apă la moară conducătorilor auto! Te pomeniți că pînă la urmă ei ies victimele noastre!

Să nu vă mirați, dar chiar așa este. Evident că nu întotdeauna, dar în destule cazuri pietonii, orbi și surzi la regulile de circulație, ignorînd cu o măreață indiferență locurile marcate pentru trecere, lumina semafoarelor și fluierul milițianului, agățîndu-se cu o bravadă infantilă de scările și tamponalele vehiculelor, se fac vinovați de accidente. Dar ca să nu ne limităm la afirmații generale, ne vom referi la o instructivă statistică publicată la Moscova.

În comparație cu 1966, anul trecut numărul accidentelor a crescut cu 18,3 la sută, din care 13,3 la sută mortale. Care-i vina pietonilor în această situație îngrijorătoare?

Fiecare a cincea victimă era în stare de ebrietate; fiecare a patra trecuse strada pe unde nu era voie; fiecare pornise să traverseze, deși văzuse că venea o mașină în viteză. Pe scurt, două treimi din accidente s-au produs din vina pietonilor. Aproape jumătate din copiii victime aveau între 7 și 12 ani; dintre ei, fiecare al patrulea a fost accidentat între orele 11—19, adică atunci cînd n-are cine să-i supravegheze.

Cînd un șofer încalcă regulile de circulație e de ajuns un fluierat energic și mașina se oprește. Cu un zîmbet rugător pe buze, șoferul țîșnește din cabină și, cu actele în mîină, se grăbește în întîmpinarea milițianului. În funcție de gravitatea abaterii comise, urmează sancțiunea.

Dar iată și alt tablou. Același stradă, același milițian. Același reguli de circulație sînt încălcate, dar de data aceasta de vină e pietonul.

Așadar, regulile de circulație au fost încălcate de pieton. Un fluierat energic, dar vinovatul nici nu se gîndește să se oprească, ci își continuă liniștit drumul, deși știe foarte bine că lui îi este adresat avertismentul. Pe fața lui nu se ivește zîmbetul de implorare al șoferului, ci o expresie de nemulțumire: „De ce s-or fi legînd de oameni cînd nouă ne arde pămîntul sub picioare de grabă?” Pe urmă începe un dialog nesfîrșit care uneori se încheie cu o amendă, dar mai adesea cu o simplă invitație la adresa căreia pietonul face pe loc, în gînd, următorul comentariu: „Vezi să nu vin să ascult predică voastră și să văd filmele voastre educative!”

Ca să nu mai vorbim de cazurile cînd șoferul frînează mașina, cu toate forțele, exact sub nasul pietonului, care uneori se mai vrea și compătimit pentru spaima trasă. Dar cînd șoferul nu poate frîna?...

Celebrul cuplu satiric Ilf și Petrov a lansat un apel cum nu se poate mai potrivit pentru tema noastră: „Pietonul trebuie iubit”. De acord, trebuie iubit, dar înainte de toate să se iubească singur, ferindu-se cu grijă de primejdiile circulației în aglomeratele orașe moderne.

Pentru sport și concediu, în anotimpurile reci — o sugestie a modelierilor sovietici

MODA

Carol cel Mare și mini-jupele

Puțini o știu, dar faptul nu e mai puțin autentic. Carol cel Mare a luat și el poziție în problema mini-jupelelor. Cronica călugăru'ui de la mănăstirea Saint-Gall despre viața lui Carol cel Mare relatează într-adevăr un episod curios. Să ne înțelegem însă dintru început: e vorba de mini-jupe pentru... bărbați. Pentru femeile problema a fost ridicată — dacă ne putem exprima așa — ceva mai tirziu.

Inițiativa a venit din partea frizonierilor, adică locuitorii din Frizia, care par să fi dat tonul și să fi dominat piața modei pe vremea aceea. Frizonii, povestesc călugărul de la Saint-Gall, au lansat moda unor tunici scurte, foarte scurte chiar. Împăratul, deși foarte sever cînd era vorba de moravuri, n-a reacționat la început: noul vestiment era foarte potrivit pentru exercițiile războinice. Dar frizonii au abuzat de situație. Vindeau mini-jupele la același preț cu cele lungi. În fața acestei situații, împăratul a interzis supușilor săi să mai cumpere de la frizoni la prețul obișnuit, alte vestimente decît cele mai ample și mai lungi. Adăugînd că nici nu vedea la ce puteau sluji acele nimicuri: „Cînd stau în pat, ele nu mă acoperă cum trebuie, cînd sînt pe cal, nu mă ocrotesc împotriva vîntului și a ploii, iar cînd mă depărtez pentru nevoi firești, picioarele îmi îngheață atît de rău încît nu mai pot face nimic”.

SPORT

Pe drumul lui Columb

Cristofor Columb a descoperit America la 12 octombrie 1492. Exact după 476 de ani ea va fi iar descoperită de Columbii sportului. La 12 octombrie 1968 nouă mii dintre cei mai buni sportivi veniți din 112 țări vor începe la Ciudad de Mexico lupta pentru medalii olimpice.

Pregătirile pentru cea de a XIX ediție a Jocurilor olimpice de vară au durat cinci ani. Dar rezultatele răsplătesc cu prisosință eforturile depuse. Totul a fost prevăzut pînă în cele mai mici amănunte. La Comitetul de organizare s-au întocmit pînă și niște diagrame în care este inserat fiecare pas al „olimpicilor”. Se știe cît vor dura toate întrecerile: 1251 de ore și 55 de minute. S-a calculat cîte sticle de limonadă sau suc de fructe vor bea sportivii, cîte biftecuri vor minca. Organizatorii se așteaptă ca Jocurile să înregistreze recorduri la mulți indici: numărul ziaristilor (cam 2700 de exemplare), al muzicanților, al cîntăreților, al pictorilor (renasc tradițiile vechilor Olimpiade, la care se întrecuau nu numai sportivii, ci și artiștii). Dar recordul principal al pregătirilor Olimpiadei din Mexic este cel de înălțime. După cum se știe, Ciudad de Mexico e situat la o altitudine de 2240 metri. Sportivii nu s-au mai întrecut niciodată la un nivel atît de înalt.

În materie de construcții nu s-au înregistrat recorduri. S-au investit numai 84 milioane de dolari — de trei ori mai puțin decît la Tokio. Faptul se explică prin aceea că în Mexic există un număr destul de mare de construcții sportive, tip „Arena Mexico” sau „Auditorio nacional”, cu 14000 de locuri. În schimb, spre deosebire de celelalte Olimpiade, în capitala Mexicului n-a mai fost construit un singur sat olimpic, ci două: Coapa, cu 6750 de „paturi” pentru garbitri și oaspeți de onoare, iar Cuernavaca, deocamdată fără nume, care va găzdui zece mii de sportivi.

Construcția satelor olimpice a fost un involuntar prilej de descoperiri importante. Săpînd în prima zonă afectată acestui scop, constructorii au dat peste o veche așezare indiană pe care au scos-o la lumină așa cum s-a păstrat de veacuri. Bineînțeles, s-au mutat mai încolo, dar și a doua oară au avut o surpriză: sub stratul gros de pămînt dormea un foarte prețios monument de arhitectură antică. Cu un singur monument a fost, însă, mai simplu: el se înalță în mijlocul construcțiilor ultramoderne, ca o pagină vie de istorie.

Pentru sportivi au mai fost construite: un club internațional, un cinematograful, un bazin de înot, un centru comercial, un oficiu de poștă și telegraf, restaurante-cantine, baze de antrenament etc., etc.

Cele mai interesante competiții sportive, în speță cele de atletism, înot, gimnastică, box, sărituri în apă, ciclism vor fi televizate. Cu ajutorul sateliților de comunicații ele vor putea fi urmărite și în Europa. Pentru retransmisie a fost amenajată o antenă specială lângă orașul Tulancingo.

În timp ce gazdele pun la punct ultimele amănunte, flacăra olimpică a purces la drum. Ea a fost aprinsă la Olympia, pe locurile unde s-au desfășurat primele jocuri organizate de vechii greci. „Mare preoteasă” a fost tragedia Maria Moscholiou, care a aprins flacăra cu ajutorul unei oglinzi solare și a înminat-o apoi unui atlet grec ingenunchiat, conform tradiției, înaintea ei.

După ce a fost transportată de 363 de alergători pe cei 360 de kilometri care despart Olympia de Atena, flacăra a fost înminată echipajului navei grecești „Navarion”. La Genova, în Italia, a fost preluată de vaporul italian „Palenuro”. Următoarea escală — Barcelona. Urcată pe o navă spaniolă, flacăra sacră va refăce drumul lui Columb pînă în Canare. Sosirea ei la Vera Cruz este prevăzută pentru 6 octombrie. De acolo, șaptesprezece atleți mexicani o vor conduce pînă la stadionul olimpic din Ciudad de Mexico, unde sosirea ei triumfală va da semnalul de începere a jocurilor olimpice.

(După „Ogoniok”)

Atent

lor de viață. O dovadă în plus că acestea sînt foarte rezonabile cînd cer ceva.

Bărbatul ideal trebuie „asamblat” dintr-o sumedenie de calități pe care scrisorile le consideră absolut necesare. Ele se înscriu într-un arc de cerc întins, începînd cu probleme majore ca responsabilitatea civică, pînă la amănunte ca acuratețea vestimentară.

Înainte de a le trece pe scurt în revistă, să remarcăm că răspunsurile trimise au un numitor comun de la care pornesc aprecierile: anume ideea foarte adevărată că idealul trebuie căutat

Ingenios

numai atunci cînd știi bine ce vrei și ce să ceri, cînd ai destulă maturitate, experiență și luciditate ca să depășești capriciile, dorințele efemere.

Așadar, cum trebuie să fie bărbatul ideal? Curajos și drept, oricînd gata să lupte pentru fericirea oamenilor și pentru cauza păcii, atît de încercată pe planeta noastră. Să fie inteligent, cinstit, integru, sincer, modest, sensibil la necazurile altora, generos, harnic, pasionat

Bun la toate
Desene de Iuri Cerepanov